...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 99 (11697)
1968 оной апрелиин 26, пятница
сэн 2 мүнгэн

НЭГЭДЭЛЭЙ, ЖАГСААЛАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

КПСС-эй ЦК-гай АПРЕЛИИН ПЛЕНУМЭЙ ...ҮНГҮҮДЫЕ НЭГЭН ҺАНАЛААР ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

...ЛВРЗ. Мүнөө сагай ... байдалда хабаатай ...нүүдые гүн гүнзэгы... КПСС-эй ЦК-гай ап...эй шиидхэбэринүүд, ...гдаһан зорилгонууд ...тийна организаци... ажалшадай гол анха... зүбшэн хэлсэгдэ... Пленумэй дүнгүүдтэ ...коммунистнуудай ехэ ...Улаан-Үдын Ленинэй ...в-вагон заһабарил...лгдаал. 900 гаран ...дэнэй дунда үйлэдбэ..., инженернүүд, тех..., комсомолой болон ...дэлмэрилэгшэд бии

...ЛВРЗ-гэй парткомой ...Е. Тугутов нээгээ. ...ЦК-гай апрелиин Плену-мэй дүнгүүд, заводой партийна организациин зорилгонууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хэбэ.

Вагон хабсаргалгын цехэй партийна организациин секретарь **К. И. Ковалев,** профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ **Ф. А. Абагаев,** ажалай, салин хүлһэнэй таһагай инженер **Л. С. Беседина,** комсомолой комитедэй секретарь **Б. А. Мирлак,** дизельнэ цехэй слесарь **А. Б. Рыжук,** парткомой секретарь М. Е. Тугутов гэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Манай ороной гадаадын политикын талаар, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бүри нягта нэгэдэл хангахын түлөө тэмсэлэй талаар КПСС-эй ба Совет гүрэнэй ажал ябуулгын дайшалхы программа болоһон партиин ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые заводой коммунистнууд нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэжэ байһан тухайдаа ехэ дэбжэлтэтэй зоригжолтойгоор хэлэбэд. Эдэнэр цехүүдэй, участогуудай, таһагуудай коллективүүдтэ, хүн зоной ажаһуудаг газарнуудта ябуулагдадаг суртал болодой хүдэлмэри улам шангадхаха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулаад, мүнөө жэлэйнгээ социалис уялгануудые, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхээр бэлэн байһан тухайдаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Эндэхи коммунистнууд партиин Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, уласхоорондын политикын ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй талаар КПСС-эй ЦК-гай баримталан бэелүүлдэг политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые нэгэн һаналтайгаар, бүрин һайшаана гэжэ партийна суглаанай баталан абаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

• • •

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ. Апрелиин 24-дэ «Искра» колхозой коммунистнуудай хамтын суглаан болобо. Эндэ «Уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнууд ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөе жагсаан бэхижүүлхын түлөө КПСС-эй хэжэ байһан тэмсэл тухай» гэһэн асуудалаар партиин ЦК-гай апрелиин Пленумэй дүнгүүд тушаа КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь **П. И. Бутковский** элидхэл хээ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн коммунистнууд энэ асуудалаар партиин ЦК-гай ябуулжа байгаа политикые, бодото ажал ябуулгые һайшаан дэмжэбэ.

— Империализмда шанга харюу үгэхэ, дайн сэрэг зайсуулха, социализмын оронуудай нэгэдэл бэхижүүлхэ, коммунис хүдэлөөе батадхахын тула партиин Центральна Комитедэй ехэ оролдолго гаргажа байһые мэдэнэбди, бүрин дэмжэнэбди,—гээд, колхозой гурбадахи һаалиин фермые даагша, үнинэй коммунист Степан Куприянович **Павлов** мэдүүлбэ.—Бидэнэр колхозойнгоо экономико улам бэхижүүлжэ, адууһа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, ороохо таряанай баян ургаса абажа, партиингаа ЦК-гай дотоодын, гадаадын политикые бодото ажалаараа дэмжэхэбди.

Зүбшэн хэлсэлгын һүүлээр партиин ЦК-гай ажал ябуулгые бүрин дэмжэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абтаа.

В. БУЯНОВ,
колхозой түрүүлэгшэ.

...ТАЖ ХОЁРДОХЁО УҺАЛЖА ЗАХАЛБА

...АН. Хэдэн жэлэй ...арай шамай нэгэ...эн абтадаг байһан. ...ь бэлшээри боло-

...ндэхи 30 гектар ...а бүриһөө 35 цент... Хэнэй оролдол... баялиг дэлгэрбэб?

...оммунист Цыретов ...балован аша габьяа ... жэлэй урда тээ ...евич эндэ луговод...н. Тэрээндэ үшөө ... гектар сабшалан ...

...үдэрһөө дүршэл...алгагдаһан газараа ... шэнээр татуулжа, ... халяажа захалаа. ...ээ наг шэбхэ гори... саг соонь тараана. ...бшалангаа һайса ...үү шэлдэн боло...дог, дисктэй лу...шүүрилдэг. Ногоо...йха үедэ адуу мал...й гэжэ оролдоно. ...гын үедэ тусхай ...хэ, ургасаяа һай...шададаг. ... эдэбхитэй луговодой сабшалангаа хоёрдохёо уһалжа байхадань уулзаабди.

— Мартын 29-һөө һайрам урдажа захалаа,—гээд, Цыретов Раднаевич хөөрэжэ оробо.—Энэ үдэрһөө нэгэшье балга уһа алдангүй сабшалан дээрээ тогтоогоо гээшэбди. Мүнөө бүхы 30 гектараа нэгэ дахин уһалжа дүүргээд, хоёрдохёо ундалуулжа байнабди.

Тиимэ. Цыретор Раднаевич Галина һамгантаяа суг ажалладаг. Ута тэргэ морёор үглөө бүри хоюулан сабшаландаа ошожо, бүхэли үдэртөө хүдэлөөд, үдэшэлэн гэртээ бусадаг заншалтай.

Энэ жэлдэ сабшалан дээрээ 200 тонно шэбхэ зөөгөөд, мүнөө тэрэнээ бүхыдэнь тараагаад, уһа табинхай. Шэбхэсэ гектар бүридэ адагынь дүшэн тонно хүртэхөөр тараана. Тиигэжэ жэл бүри 5—6 гектараа шэбхэжүүлжэ, арбаад гектарыень минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулна.

Дүршэлтэй луговодой сабшалан дээгүүр ябаад харахада, бүхы юумэниинь гуримтай. Һүринүүдые хорёолһон һургааг, гадаһануудынь суглуулагдажа, зохидхоноор сомогдонхой. Һубаг, ханаабуудынь добо газараар татагданхай. Сабшалан дээрэнь адхыншье зэргэ шулуун харагданагүй.

— Мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 16 центнер убһэ абаха түсэбтэйбди,—гээд, нүхэр Жамбалов саашань хөөрэбэ.—Уялгамнай 18 центнер. Теэд хараад, багсаагаад үзэхэдэ, нёдондонойхиһоо дутуугүй ургаса абтаха бэзэ.

Нёдондо энэ звеногойхид таалгагдаһан бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 25,6 центнер убһэ хуряаһан юм. Байгша ондошье нёдондонойхиһоо дутуугүй ургаса абаха байһандаа тэдэнэр этигэнэ.

— Сабшаландамнай дүтэхэнэ дүрбэн отара хонид байрлана,—гээд, луговод гомдолоо хэлэжэ оробо.—Уһалаад байһан ногооемнай гэшхэжэ, ехээр лэ муудуулна. Хэрбээ хонидоо саг соонь сабшалан дээрэһээ гаргаа һаа, ургасань бүри дээшэлхэ һэн.

Зүб лэ даа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд сабшалан дээрэһээ малаа түргэнөөр гаргажа, зуһаландань нүүлгэхэ хэмжээ абаха ушартай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Ц. Жамбалов.

Авторай фото.

...ЭТЭЙШҮҮЛШЬЕ БУЛИГДАБАГҮЙ

...нхэ Цыбиков гурба...шанаар хүдэлнэ. ...январь, февраль, ...янгинама хүйтэн ...ибиков үнеэн бүри...грамм һү һааһан ...180 килограмм ...онэй дүн гаргахада, Мүнхэ Цыбиковые булиһан һаалишад үсөөн байба.

Энэ жэлдэ Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын һаалишан нүхэр Цыбиков үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха уялгатай. Тэрэнтэй хөөрэлдэхэдэ, энэ зорилгоёо заабол бэелүүлхэб гэжэ мэдүүлнэ.

Ц. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

...ЛАН НАРИЖУУЛГЫН ЖАСАДА

... «Теплоприбор» за...уд агуу ехэ Лени... зуун жэлэй ойн ..., зуун хорин та...ригэй уралан на... байгуулха гэжэ

...жуулгын жасада ... таба мянган түхэ...һан байна. Байгша ...тус заводой коллек... эдэбхи үүсхэл улам ургаһан байна. Тиигэжэ түрүүшын хугасаа соо арбадахи хүн бүхэн уралан нарижуулагша болоо. Техническэ дурадхалнууд үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ гурба дахин олошорһон байна. Уралан нарижуулагша нүхэр И. Подгорный приборнуудта тусхай клапанай оньһо бүтээжэ, тэрэнэйнь ашаар нёдондо жэл найма мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна.

Н. ХАЗУЕВ.

Научно-теоретическэ конференци

Научна коммунизмын эхи табигша Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулан, КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитет, СССР-эй Науканuудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиал, «Знани» бүлгэмэй республиканска организаци научно-теоретическэ конференци үнгэргэбэ.

Городой дээдэ һургуулинуудай багшанар—эрдэмтэд, Буряадтахи филиалай эрдэмтэд, партийна, советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, пропагандистнар — лекторнүүд, элидхэлшэд болон бусад эдэбхитэд энэ конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Г. Бирюков** хуряангы үгэ хэлэжэ, конференци нээбэ.

Маркс — научна коммунизмые эхи табигша гэһэн элидхэл Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат **Д. Д. Лубсанов** хэбэ. Удаань К. Марксын экономическа теори ба мүнөөнэй үе саг гэһэн элидхэл экономикын эрдэмэй доктор, профессор **П. И. Малахинов** хэһэн байна.

Удаань К. Маркс—хүдэлмэришэн ангиин парти тухай суртал зохёогшо гэһэн элидхэл түүхын эрдэмэй кандидат, доцент **Г. Д. Басаев,** К. Маркс пролетариадай түүхэтэ үүргэ тухай, мүнөө үе сагай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн тухай элидхэл түүхын эрдэмэй кандидат, доцент **А. А. Паршков,** ленинизм хадаа марксизмые хүгжөөлгын шэнэ шата мүн гэһэн элидхэл түүхын эрдэмэй кандидат **Ю. В. Абросимов,** К. Маркс ба Зүүн зүгэй арадуудай хүгжэлтын асуудалнууд гэһэн элидхэл түүхын эрдэмэй доктор, профессор **Е. М. Залкинд,** К. Марксын суртал ба СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байгаа экономическа шэнэ реформо гэһэн элидхэл экономикын эрдэмэй кандидадууд **Г. Ш. Раднаев, Б. М. Балданов** гэгшэд хэһэн байна.

...ҮЛЭЙ ҺОНИН

...ЛГАР ХАНИНАРТАА ...ШАЛХАЯА МОРДОБО

...сурталай хүдэлмэ...элтэй танилсахын ...ЦК-гай Политбюро... кандидат, КПСС-эй ...рь П. Н. Демичев ...С-эй делегаци Бол...ис партиин ЦК-гай ... ошохоёо апрелиин ... мордобо.

...ЦК-гай гэшүүн, ...дарска крайкомой ...тарь Г. С. Золоту... ЦК-гай Пропаган...гшын нэгэдэхи орлогшо А. Н. Яковлев, Узбекистанай КП-гэй Ташкентын горкомой секретарь Р. Н. Бабаджанова, КПСС-эй ЦК-гай таһагай секторые даагша Ю. В. Бернов гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

• • •

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев түрүүтэй КПСС-эй делегаци БКП-гэй соёл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсахын тулада апрелиин 24-дэ Софида ерэбэ.

...ЛЭДХЭЛЭЙ КОМИССИ ...ЭЛМЭРИЛЖЭ ЭХИЛЭЭ

... (ТАСС). Комму...нэй партинуудай ...Будапештдэхи Кон...зэлгын шиид... коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ комисси Венгриин ниислэлдэ апрелиин 24-дэ хүдэлмэрилжэ эхилээ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РЕСПУБЛИКЫН СОЦИАЛЬНА ТЭДХЭЛГЫН ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын социальна тэдхэлгын эмхи зургаануудта үни удаан, һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, социальна тэдхэлгын зургаануудай 50 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэдые шагнаха:

1. **Вахрушева** Валентина Ивановнае—Инвалидуудай ба үтэлһэн хүнүүдэй Хяагтын интернат-байшангай хүдэлмэрилэгшэ;
2. **Ворошилова** Федора Герасимовнае—Улаан-Үдын Инвалидуудай ба үтэлһэн хүнүүдэй интернат-байшангай санитарна няня;
3. **Главина** Серафима Васильевнае—Улаан-Үдэ городой ВТЭК-гэй түрүүлэгшэ;
4. **Жамбалов** Лобсон Цыремпиловичые—Бүхэроссин харахагүйшүүлэй бүлгэмэй Түнхэнэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ;
5. **Зайцев** Иван Евстигнеевичые—Улаан-Үдын протезно-ортопедическэ предприятиин гутал эсхэгшэ;
6. **Иванова** Вера Яковлевнае — Буряадай АССР-эй Социальна тэдхэлгын министерствын ахалагша инспектор;
7. **Калмынина** Елена Ивановнае—Баян-Голой үхибүүдэй байшангай директорэй орлогшо;
8. **Кострова** Мария Ивановнае—Улаан-Үдэ городой Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэлгын таһагай ахалагша счетовод;
9. **Мазурина** Екатерина Александровнае—Буряадай АССР-эй Социальна тэдхэлгын министерствын тусхай ВТЭК-гэй түрүүлэгшэ;
10. **Максимова** Васса Варфоломеевнае—Мухар-Шэбэрэй Инвалидуудай ба үтэлһэн хүнүүдэй интернат-байшангай санитарна няня;
11. **Овчинникова** Нина Васильевнае—Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэлгын таһагай ахалагша инспектор;
12. **Очирова** Надежда Дамбиевнае—Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэлгын таһагай ахалагша бухгалтер;
13. **Шобохолова** Евгения Даниловнае — Буряадай АССР-эй Социальна тэдхэлгын министерствын ахалагша инспектор;
14. **Юферова** Лидия Петровнае—Улаан-Үдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэлгын таһагай ахалагша инспектор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1968 оной апрелиин 25.

МАЙН НЭГЭНЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ МҮРЫСӨӨН

Бүхы совет арад Коммунис партиин Центральна Комитедэй Майн нэгэндэ зорюулһан Уряануудые сэдьхэлээ ханангяар хүлеэн угтаба. Партиимнай Центральна Комитет арадайнгаа ажахые хүгжөөн бэхижүүлхыень, ниитын үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр эрхилхыень, зөөри хэрэгсэл, үйлэдбэриин фонднууд, түүхэй эд болон материалаа эрхим һайнаар ашаглахыень хүдэлмэришэд, инженер болон технигүүдые уряалаа. Коммунизмын илалта туйлахын тула эгээл шухала, эгээл гол зүйл болохо ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлэгты, продукциин шанар бүхы аргаар һайжаруулагты, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулагты гэжэ партиимнай Центральна Комитет Совет ороной бүхы ажалшадта хандаа.

Ленинэй ордено манай республикын ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта түрэл Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй Майн нэгэнэй Уряануудые халуунаар дэмжэжэ, дэлхэйн ажалша зоной һаналаа нэгэдэлгын һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын тула фабрика, заводуудта, колхоз болон совхозуудта Майн нэгэнэй хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөө республикынгаа хүдэлмэришэн ангиин дунда үүсхэһэн нарин сэмбын фабрикын коллектив Майн нэгэнэй һайндэрэй ажалай вахтада жагсанхай. Энэ мүрысөөндэ шалгаран гарахын, ажалдаа шэнэ амжалта туйлахын тула фабрикын цех, халаан, бригада бүхэн тэмсэнэ. Сэмбэ нэхэгшэд табан жэлэй түсэбэй гурбадахи жэлэй дүрбэ һарын түсэбые болзорһоонь гурбан хоногоор урид дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 10 мянган метр бүд нэхэжэ, һайндэрые угтаха гэжэ шиидэнхэй. Аппаратчица Е. Калашникова, токарь И. Иванов, сэмбэ нэхэгшэ Г. Быкова Майн һайндэрэй хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана.

Республикымнай ажалшад Уласхоорондын һайндэр—Майн нэгэниие нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ эртэнһээ бэлдээ. Һайндэр болотор үсөөн хоног үлэнхэй. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын организацинуудай хүдэлмэришэд эршэ зоригтойгоор ажаллажа, абаһан уялгаяа дүүргэхын тула хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна. Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ, шэнэ амжалта туйлаха арга боломжо промышленностиин хүдэлмэришэдтэ бии. Табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэ. Кварталай даабариһаа гадуур 6,8 миллион түхэригэй продукци наймаалагдаһан байна. Хүдэлмэришэн бүхэндэ абажа харахада, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 103 процентдэ хүргэгдэһэн болоно. Нёдондо жэлэй түрүүшын кварталай үрэ дүнтэй сасуулхада республикымнай промышленностьда ажалай бүтээсэ 12 процентээр дээшэлээ.

Түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гуримда ороһон түрүү предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнээ ондоо тээшэнь худалдаха түсэбөө дүүргээ, үлүүлэн дүүргээ. Шэнэ гуримаар үйлэдбэрээ эмхидхэжэ эхилһэн хэдэн предприяти республикынгаа бүхы промышленностиин үйлэдбэрилдэг продукциин 15 процентые бүтээн гаргадаг юм. «Электромашина» завод 1-дэхи кварталай түсэбһөө гадуур 19 мянган түхэригэй автокран, электродвигатель, ондоошье продукци наймаалһан байна.

Түрүүшын кварталай туршада туйлаһан амжалтаяа арьбадхажа, Майн нэгэнэй хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа байһан коллективүүд яһала олон. Шэнэ предприятинуудай нэгэн болохо Онёгой леспромхозой коллектив модо бэлдэхэ, шэрэхэ дүрбэ һарынгаа түсэбые болзорһоонь юһэн хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Улаан-Үдын шэлэй заводой, Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой болон мяха-консервын комбинадай, Тимлюгэй цементын заводой хүдэлмэришэд түрүүшын кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргээд, һайндэртэ ажалай шэнэ бэлэг барихаар бэлдэжэ байна.

Республикымнай хүдэлмэришэн анги Эхэ оронойнгоо ондоо область, хизаарнуудай, аха дүү социалис оронуудай, мүн хилын саанахи гүрэнүүдэй ажалша зонтой экономическа, культурна холбоо харилсаа, хани барисаа байгууланхай. Энэ харилсаа холбоон жэл ерэхэ бүри хүгжэжэ, бэхижэжэ байна. Манай хүдэлмэришэн ангиин гараар бүтээгдэһэн олон зүйлнүүд, байгаалиимнай баялиг болохо ой модон ороной олон область, хизаарнуудта эльгээгдэжэ байхаһаа гадна, социалис лагериин оронуудта, ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Орёо нарин приборнууд, электродвигательнүүд, сонхын шэл, хюрөөдэмэл материал, шпала, гэрэй детальнууд, тоолохо болоо һаа, үшөө хэдэн янзын зүйлнүүд ондоо гүрэнүүдэй захилаар бүтээгдэнэ.

Үйлэдбэрээ шэнээр түсэблэн эмхидхэхэ гуримда ороһон «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай, мүн бусад предприятинуудай коллективүүд ондоо оронуудай захилые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ашажа ябуулха хэрэгтэ бага бэшэ анхарал хандуулна. «Забайкаллес» комбинадай леспромхозууд, модоной комбинат, баазануудай хүдэлмэришэд ондоо гүрэнүүдтэ продукци эльгээхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Дэлхэйн 30 гаран оронуудтай холбоо барисаатай «Теплоприбор» заводой коллектив ондоо тээшэ эльгээгдэхэ приборнуудые энэшье жэлдэ һайнаар бүтээжэ, хэрэгтэй газартань эльгээжэ байһаар. Ондоо тээшэнь приборнуудые эльгээхэ түсэб апрелиин 24-дэ дүүргэгдээ.

Дэлхэйн олон оронуудай сүлөөтэ шэнэ байдал зохёохо хэрэгтэнь туһа хүргэхэ, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхэ гээшэ совет арадай арюун уялга мүн. Тиимэһээ республикын хүдэлмэришэн анги ондоо оронуудай захилые саг болзор соонь, болзорһоонь урид дүүргэжэ байнхай. Бүхы совет арад, республикымнай ажалшад интернациональна уялгаяа нарин нягтаар дүүргэнэ, бодото хэрэгээрээ батадхана.

Промышленностиин, транспортын, барилгын организацинуудай коллективүүд Майн нэгэнэй ажалай вахтада жагсан, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэхэ зорилго урдаа табинхай. Үйлэдбэриин түсэб, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэ, экономикоёо бэхижүүлэн хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта туйлаха гээшэ хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

КПСС-эй ОБКОМДО

Республика доторхи социалис ба кооперативна зөөриин бүридхэл, хадагалагдаса бүрин хүсэд байлгые олониитээрээ шалгаха тухай

Промышленностиин, зам харилсаанай, барилгын предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, худалдаа наймаанай, ниитын эдээ хоолой ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта, бэлэдхэлэй ба хангалгын эмхинүүдтэ социалис, колхозно-кооперативна зөөриин бүрин байлгые байгша оной майн 15-һаа октябриин 15 хүрэтэр олониитээрээ шалгаха тухай республикын Арадай хиналтын комитедэй, Облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой дурадхалые һайшаан абаха гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тогтообо.

Материалнуудай, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй, түүхэй эдэй, продуктнууд болон мүнгэ зөөриин бүридхэлые, хадагалагдасые, бүрин байлгые олониитын хүсөөр шалгаха хэрэгтэнь арадай хиналтын зургаануудта, профсоюзай ба комсомолой организацинуудта тодорхой туһаламжа үзүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомые, райкомуудые, парткомууд болон эхин партийна организацинуудые партиин обкомой бюро уялгалба.

Ниитын шалгалтын ябаса үргэнөөр харуулхые республикын болон аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Радио-дамжуулгын ба телевидениин комитет уялгалагдаа.

Ниитын шалгалта үнгэргэхэ республиканска комисси байгуулагдажа, тэрээндэ нүхэд Б. С. Семенов (түрүүлэгшэ), Д. Ц. Ринчино (түрүүлэгшын орлогшо), Н. В. Бутуханов, Ц. Б. Эрдынеев, В. Ф. Сурков, В. Ф. Подлесков, С. С. Перепанов, С. П. Шабунин, Ц. Б. Бальжинимаев, А. К. Яковлев, Б. Г. Кушеев, А. А. Вязинский, Э. Н. Сосновская, Г. Ф. Бабошин, А. Е. [illegible]бин гэгшэд оруулагдаба.

Городой болон районуудай шалгалтын комисси байгуулхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, райкомуудта һанамжалан дурадхагдаа.

КУЛЬТУРНО-АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭДЭ—ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленум

Республикымнай олонхи промышленна предприятинууд ажалай табан, амаралтын хоёр үдэрэй неделидэ оронхой. Энэ ушар партийна, советскэ органуудай, ажахын хүтэлбэрилхы эмхинүүдэй үмэнэ нилээд ехэшье, орёошье асуудалнуудые табиһан байна. Промышленна коллективүүд эдэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ, түсэб даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжые һайнаар хэрэглэдэг болоо.

Зүгөөр өнөөнтэй хамта ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха асуудал улам хурсаар табигдаха болоһониинь ойлгосотой. Тиимэһээл «1968—70 онуудта ажалай табан үдэртэй неделиин эрхэ байдалда культурно-ажаһуудалай талаар ажалшадые хангаха хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүд» гэһэн асуудал КПСС-эй горкомой ээлжээтэ II пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан байна. Энэ асуудалаар элидхэл Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **А. С. Сыренов** хэбэ.

Пленум энэ талаар город дотор хэгдэжэ байһан хүдэлмэриие шэнжэлжэ үзөөд, һайн, муу талыень гүнзэгыгөөр элирүүлээд, тодорхой хэмжээ ябуулганүүдые хараалаа.

Ажалай табан үдэрые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ажалай эрдэм ухаанай үндэһөөр эрхилхэ асуудал пленумдэ хабаадагшадай гол анхаралда байгаа. Тиихын тула ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулха гээшэ партийна, советскэ, ажахын органуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Үгэ хэлэгшэдэй дурадхалаар городой транспортын, худалдаа наймаанай, хүнүүдэй ажаһуудал хангалгын, ниитын эдеэ хоолой, медицинын, үхибүүдэй болон культурна эмхи зургаанууд хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа, ажалшадые, илангаяа залуушуулые, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ хубитаяа оруулха зэргэтэй. Мүн гүрэнэй, ажалай журам шангадхаха, Совет гүрэнэй эрхэтэнэй уялгые хүн бүхэнэй сэбэр һайнаар дүүргэжэ ябахые, ажалдаа абьяастай, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэй, тэрэниие хубиинхиһаа үлүүгээр һанажа ябаха хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ соёл сурталай хүдэлмэриин гол зорилго гэжэ пленум онсолон тэмдэглээ.

Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, городой партийна, советскэ органуудай, республикын министерство, ведомство болон управленинүүдэй энэ талаар хэхэ хүдэлмэри тухай онсолон тогтоо.

М. БУЛАГАЕВ.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

«ҺАЙН БАЙХА ҺАНААНАЙ...»

Ажаһуудалай комбинадууд, худалдаа наймаанай болон хүн зоной эрилтэ хангаха зорилготой бусад эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой абтаһые уншагшад һанана ёһотой. Арад зоной ажабайдал улам бүри һайжаруулгада партийна анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Һаяхан манай корреспондент Улаан-Үдын универмагай партийна организациин секретариин орлогшо, кадрнуудай таһагай инспектор Л. И. Непомнящих гэгшэтэй уулзажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гуйба.

Асуудал: Людмила Иосифовна, зоной эрилтэ хангалгые эрид һайжаруулхын тула танда юун хэгдээб?

Харюу: Шэнэ эд бараанай ороходо, тэрэнээ эмхитэйгээр худалдаха зорилготой зон аабзабди. Хоморой эд бараа элбэгээр магазиндаа абажа, зондо худалдахаяа оролдодогбди. Жэшээнь, хубсаһа угаадаг машина, холодильник гэхэ мэтын үнэтэй бараан үшөөл хомор, тэдэниие худалдажа абаха дуратайшуул олон. Дуратайшуулай список табяад, саашань захил хэнэбди. Хүн зоной ажабайдал мүнөө хараа байса һайжарна. Холодильник, пианино, хубсаһа угаадаг машинанууд худалдаан болохоёо хүлеэжэ хэбтэнгүй, ороһон үдэртөө шахуу хүн зоной байрануудта нүүдэгынь миниие хэлээшые гэршэлнэ. Баярламаар гээшэ даа.

Асуудал: Худалдан абагшадай баясалга, гомдолго наймаашадай тэдээндэ ямараар хандадагһаа дулдыдадаг aaб даа. Наймаашадай культурые дээшэлүүлхын тула юун хэгдэнэб?

Харюу: Манай универмагта наймаашад, оёдолшод, ашаашад, шорой хамагшад—хамта дээрээ 275 хүн хүдэлнэ. Наймаашадаймнай олонхинь залуу үетэн. Мэргэжэлэй талаар элдэб бэлэдхэлтэй: зургаан хүн дээдэ эрдэмтэй, гушан дурбэниинь тусхай дунда, далаадынь юрэнхы дунда һургуулитай. ГПТУ дүүргээшэд ерэн долоо. Анхандаа ГПТУ дүүргээшэдэй зариманиинь дээдэ, дунда эрдэмтэй болонги. Арбаад хүн үдэшын дунда һургуулида, гушан табаниинь техникумдэ, арбан долоониинь институтда заочноор һурана. Хойто жэлһээ заочнигууднай бүри олошорхо юм гээбы: һураха дуратайшуул олон. Тусхай һуралсал алишье талаараа залуу хүнүүдые культурна болгодог ха юм даа. Тэд «һайн байха һананай, һайхан байха заяанай» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Хэрбээ ямар нэгэ нүхэрэймнай дээрэлхүү бардамаар хүн зонтой хөөрэлдөө һаань, ганса тэрэнэй бэшэ, бүхы универмагай нэрэ хухарха гүб даа.

Тиимэһээ билэ партийна организациин зүгһөө хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хараае алдахагүй гэжэ оролдодогбди. Универмагаймнай дэргэдэ партийна, комсомольско, политическэ һуралсалай кружогууд хүдэлдэг. Гадна тэхминимумэй хэшээл, тусхай семинарнууд ходо үнгэргэгдэдэг. Тэндэ совет наймаашадай культура тухай асуудал нэгэтэ бэшэ хэлсэгдэһэн байха. Һарадаа хоёр дахин политинформаци партбюрогой баталалгатай тусхай графигаар үнгэргэгдэдэг: нэгэниинь уласхоорондын асуудалаар, нүгөөдэнь манай ороной дотоодын байдал тухай. Манда политинформаторнуудай бүлэг бии юм. «Знани» бүлгэмэй лекторнүүдые урижа, һарадаа нэгэ дахин лекци уншуулдагбди. Һүүлшымнай лекци В. И. Ленин тухай һэн.

Хуушанай наймаашадтай уулзалга эмхидхэжэ, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө хээбди. «Һургаалтай хүн ямар байхаб?» гэһэн темэдэ залуушуулай диспут болоо һэн. Һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Партийна суглаан дээрэ комсомолой секретарь А. Барышпелец гэгшын тоосоое шагнаабди.

Манай ажаглалта: Залуу наймаалагшадые хүмүүжүүлхын тула Улаан-Үдын универмагайхид яһала горитой хүдэлмэри хэдэг юм байна. Эдэ бүхы үнгэргэдэг хэмжээ ябуулгануудынь залуу хүнүүдэй сэдьхэлдэ мүр сараа үлөөдэглэ һаа һайн гээшэ.

Ц-Д. ДОНДОГОЙ.

АГРОНОМОЙ БУЛАН

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ, УРГАСА БА ЭКОНОМИК

Эдэ жэлнүүдтэ газар тарялан һайнаар эрхилжэ, орооһо тарянай ургаса нилээд дээшэлүүлхээр КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд, Коммунис партиин ЦК-гай мартын (1965 он), майн (1966 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо хараалагданхай. Энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Энээн дээрэһээ орон доторнай жэл бүри ехэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдадаг болонхой. Түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэлдэ бүхы орон доторнай 65 млн. тонно нимэ үтэгжүүлгэ гаргагдадаг болохо юм.

Манай Буряадай республикын колхоз, совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ жэл бүри ехээр асарагдадаг болоо. Хэрбээ 1954 ондо республикадамнай 1.338 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэһэн байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнь 33.700 тоннодо хүрөө.

Энэ жэл республикамнай бүхыдөө 50 700 тонно минеральна үтэгжүүлгэ абаха юм. Хойто жэл энэмнай 8.200 тонноор нэмэхэ. Табан жэлэй һүүл багта республикын ажахынуудта хамта дээрээ 72.200 тонно минеральна үтэгжүүлгэ асарагдахаар хараалагданхай.

Нимэл дээрэһээнь республикымнай научно-туршалгын эмхи зургаануудай эрдэмтэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй урда — минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр, ашa урэтэйгөөр хэрэглэхэ гэһэн харюусалгатай асуудал табигдана. Тарялшад нэн түрүүн уһалагдадаг таряалангаа энээгээр үтэгжүүлхэ болоно.

Манай республика дотор 344,7 мянган гектарта шэнниисэ таригдана. Энэ хадаа бүхы таряалангаймнай 68 процентнь болоно гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ туршалгын станциин агрохими болон хүрьһэ һайжаруулха таһагай хүдэлмэрилэгшэд уһалагдадаг, уһалагдадаггүй таряалангай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ ехэ, багаар оруулжа, туршалгануудые хэһэн байна. Тэдэнэр минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулха бөлзөр элирүүлһэн, технологи зохёоһон байна. Эрдэмтэд эдэ бүхы туршалгануудые хэхэдээ севооборотуудта анхарһан юм.

Углеродоор бага, хүрин-улаабтар хүнгэн хүрьһэтэй таряаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада шэнниисэ һайнаар ургадаг. Нимэ хүрьһэндэ гектарай 40 килограмм азот оруулбал, шэнниисын ургаса гектарай 4,8 центнерээр нэмэдэг. Харин эды шэнээн фосфор хэрэглэхэдэ ургаса 2 центнерээр дээшэлдэг байна. Калийна үтэгжүүлгэ нимэ газарта таригдаһан шэнниисын ургасада нүлөөлдэггүй.

Шэнниисын хойноһоо шэнниисын таригдаһан, уһалагдадаггүй таряалангай хүрьһэндэ элдэб хэмжээгээр азот, фосфор болон кали оруулхада ургаса нилээд дээшэлдэг байна. Энээниие доро үгтэһэн таблицаһаа хаража болоно (N—азот, Р—фосфор, К—кали):

Үтэгжүүлгэ	Ургаса (цент.)	Дээшэлээ (цент.)	Сэбэр олзонь (түх.)	Ашагынь (проц.)
Үтэгжүүлгэгүй	8,6	—	—	—
N 40 P40	16,1	7,5	49,38	291
N 40 P40 K40	14,6	6,0	34,83	191
N 60 P40 K40	16,1	7,5	43,83	193
N 40 P80 K40	15.6	7,0	36,93	148
N 80 P80 K40	17,9	9,3	48,16	141

Азот фосфортой худхажа, уһалагдадаггүй таряалангай хүрин-улаабтар хүрьһэндэ гектарай 40 килограмм оруулхада, ургасань 7,5 центнерээр дээшэлээ. Харин азот фосфор хоёрые хоёр дахин ехэдхээд, 40 килограмм калитай худхажа хүрьһэ үтэгжүүлхэдэ, ургасань гектарай 9,3 центнерээр нэмэнэ. Эдэ үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэдэ абтаһан олзонь гектарай 37—50 түхэриг болоно гээшэ.

Уһалагдадаггүй, хүрин-улаабтар үнгэтэй хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ бага багаар оруулхада, ашаг үгэсэ багатай байһыень туршалга харуулаа. Нимэл дээрэһээнь азот фосфор хоёрой 40—60 килограмм холисодо 40 килограммһаа дээшэ бэшэ кали хэрэглэхэдэ һайн. Азот фосфор хоёрые хүрьһэндэ ехээр оруулхадаал, кали хэрэглэжэ болохо байна.

Урдахи жэлдэ шэнниисэ гү, али кукуруза таригдаһан уһалагдадаг таряалангай хүрьһэндэ гектарай 40 килограмм азот оруулхада, шэнниисын ургаса 5.7 центнерээр нэмэдэг байна. Фосфор оруулхада ургаса тиимэ ехээр дээшэлдэггүй. Харин кали шэнниисын ургасые гектарай 2,8 центнерээр доошолуулна. Кукурузын хойноһоо шэнниисэ тариха хүрьһэндэ азот, фосфор, кали худхажа оруулхада, ургасань гектарай 4.5 центнерээр дээшэлнэ. Энээнэй сэбэр олзонь 1,5—2,0 дахин ехэ болоно.

Шэнниисэ тариһанай һүүлээр намарай паарта үтэгжүүлгэ оруулжа, дахин шэнниисэ ургуулһан туршалгануудай дүнгүүдые доро цаһаа абажа харая:

Үтэгжүүлгэ	Ургаса (цент.)	Дээшэлээ (цент.)	Сэб[illegible]
Үтэгжүүлгэгүй	16,6	—	
N 40 P40	26,7	10,1	70
N 40 P40 K40	23,9	7,3	45
N 40 P40 K40	26.2	9,6	60
N 40 P80 K40	25,8	9,2	55
N 80 P80 K40	27,5	10,9	61,

Хараад үзэхэдэ, азот фосфор хоёроор таряалан үтэгжүүлхэдэ ургасань гектарай 10,1 центнерээр дээшэлжэ, гектарай 71 түхэриг сэбэр олзо абтана гээшэ. Харин азот фосфор хоёрой бага холисодо кали нэмэхэдэ ургаса доошолно. Азот фосфор хоёрые 60—80 килограмм хүрэтэр нэмээхэдэл, кали ургаса доошолуулхаяа болино.

Уһалагдадаггүй таряаланда минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ургаса гектарай 6,0—9,3 центнерээр, харин уһалагдадаг газарай ургаса гектарай 7,0—10,9 центнерээр нэмэнэ гэжэ туршалга харуулһан байна. Харин уһалалга шэнниисын ургасые гектарай 8 центнерээр дээшэлүүлнэ.

Теэд минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ямар сагта, хайшан гэжэ хүрьһэндэ оруулхада таарамжатай гээшэб? Намартаа таряанайнгаа газарта үтэгжүүлгэ оруулхада хабарайхиһаа һуралгүй ашагтай гэжэ туршалганууд харууланхай. Жэшээнь, нёдондо паарай хүрьһэндэ намартаа гектарай 60 килограмм суперфосфат оруулжа, шэнниисэ тарихада ургасань 7,7 центнерээр дээшэлһэн байна. Харин нимэ таряалангые хабар үтэгжүүлхэдэнь намар үтэгжүүлһэндэ орхоодоо 1,8 центнерээр бага ургаса абтаа.

Паарай һүүлээр үшөө нэгэ ургамал таригдаһан таряалангай хүрьһэндэ хабартаа 60 килограмм фосфор, 60 килограмм азот, 40 килограмм кали оруулжа шэнниисэ тарихадань, намарай паарай хүрьһэн[illegible] үтэгжүүлгэ оруулһан[illegible] рээр ехэ ургаса абта[illegible]

Ургамалай һаа тар[illegible] зүруул уруунь үтэг[illegible] экономическа талаар[illegible] тай юм. Гадна энэ [illegible] үтэгжүүлхэдэ шэнниис[illegible] жа байха үедөө хэрэг[illegible] жээлэйнгээ бодосуудые [illegible] абажа, саашадаа һай[illegible]

Зүгөөр азот; фосфор[illegible] урэһэнтэй хамта хүрь[illegible] хада ехэ һайн. Жэш[illegible] 30 килограмм аммиаг[illegible] та үрэһэ тарихада, ург[illegible] 2,7 центнерээр дээ[illegible] энээн дээрэ гектарай [illegible] суперфосфат нэмэх[illegible] үшөө 2 центнерээр д[illegible]

Тоолоод үзэхэдэ, [illegible] рэглэлгын ехэ ашагт[illegible] элирээ. Жэшээнь, паа[illegible] нигэжэ үтэгжүүлгэ ору[illegible] сэ тарихада гектарай [illegible] сэбэр олзо абтана. Хар[illegible] шэнниисэ тариһан газар[illegible] рилга хэхэдэ, гектарай [illegible] риг сэбэр олзо абта[illegible]

Республикын аймаг[illegible] ральна үтэгжүүлгэ хэ[illegible] тар таряалангһаа ни[illegible]

Г. [illegible]
хүдөө ажа[illegible]

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

МҮРЫСӨӨН—БАРАГДАШАГҮЙ ХҮ[illegible]

Мүрысэхэдэ урматайшье, түһатайшье, мүрысэһэн хүн хэзээдэ олзотойшье байдаг. Ажахы дээрэ абаад үзэбэл, тэрэ эрхэбэшэ ашаг олзотой болодог, баяжадаг гээшэ aaб даа. Мүрысөөнэй үедэ эрхимүүд тодордог, дундуур ябаашад болоод, [illegible]ашад түрүүшүүлэй зэргэдэ гар[illegible]игажэ барандаа амжалта түйла[illegible] саашадаа бүри үндэр орьёл өөдэ дабшаха хараа замаа тодорхойлдог гээшэ бэзэбди.

Улад зоной дунда мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар профсоюзууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тэдэнэр энэл хүсэнэй ашаар ажахыда нүлөөлдэг, хүгжөөдэг шуу. Манай республика дотор профсоюзай организацинууд мүрысөө эмхидхэхэ талаар яһалашье дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ тэмдэглэл соо юрэл хүдөөгэй профсоюз тухай хэлэгдэхэ байха. Хяагтын аймагай Пограничнa совхозой рабочкомые абаад үзэебди. Мүрысөө эмхидхэхэ, дүнгынь гаргаха, бүгэдэндэ дуулгаха, эрхимлэгшэдэй ажалайнь онол арга дэлгэрүүлхэ болоод, бусад асуудалнууд рабочкомой, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. О. Кудиновагай анхаралһаа гарадаггүй юм. Тиимэһээл эндэхи бүхы хүдэлмэришэд мүрысэдэг ха юм. Мүрысэхэдөө гансал продукци ехээр абахын түлөө оролдодог бэшэ, мүн тэрэнэй өөрынь үнэ ямар байнаб, хайшан гээд бага болгохоб гэжэ эндэхид баһал тоолодог, бүридхэдэг байна. Тиихэдэ эндэхид мэргэжэл мэргэжэлээрээ, мүн тус тустаа, бригада бригадаараа мүрысэдэг. Совхозой рабочком мүнгэ зөөри алмаха, эзэн ёһоор гаргашалха, хүдөө ажахын эрдэмэй туйлалтанууд болоод, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ тушаа баһал ехэ оролдолго гаргадаг юм.

Хүдөө ажахыда техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэжэ, эндэхи совхозой уралаи нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод нёдондо 260 дурадхал оруулһан байгаа. Эдэ дурадхалнуудайнь зуун дүшэн дүрбэниинь ажахыда нэбтэрүүлэгдэһэн юм. Тэдэнь 27,5 мянган түхэриг мүнгэ арьбалха байна. Совхозой дүшөөд механизаторнууд ВОИР-ай гэшүүд болоод оронхой. Эдэ бүгэдэ совхозой рабочкомой туһаламжаар, тэрэнэй нюдэн дээрэ бүтэһэн байха.

Имэрхүүгээр хүдэлдэг профсоюзай организацинууд хүдөөдэ үгы бэшэ — бии. Энэ асуудалда Хяагтын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынуудай профсоюзай комитедүүд зохисотой анхарал хандуулдаг байна. Республикымнай хүдөө нютагуудта мүрысэгшэдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Хэрбээ 1961 ондо хори мянга хүрэхэтэй хүрэхэгүй хүдөөгэй хүн зон мүрысэдэг һаа, мүнөө хоёр дахин шахуу олон болонхой. Мүн коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ арбан гурба мянга үлүүтэй хүдөөгэй ажалшад хабаадалсана. Эдэ тоонууд юу харуулнаб гэхэдэ, манай хүдөө нютагуудай ажабайдал улам һайжаржа, тэндэхи хүн зоной ушар ёһо мэдэсэнь бүри дээшэлжэ байна бшуу. Энэ мэтээр табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөн бүри далайсатай, бүри нүлөөтэй боложо байна ха юм. Энэ мүрысөөнэй ашаар республикымнай колхоз, совхозууд 1968 оной нэгэдэхи кварталайнгаа даалгабаринуудые мяхаар 147 процент, һүөөр—104 процент, үндэгэ худалдалгаар 107 процент дүүргэһэн байна бшуу. Эндэ баһал Кабанскын, Улаан-Үдын, Түнхэнэй аймагуудтахи хүдөөгэй профсоюзай организацинууд һайнаар хүдэлжэ гараһан байха юм.

Хүдөөгэй партийна организацинуудай хүтэлбэри доро профсоюзууд мүрысөө эмхидхэхэ талаар яһалашье ехэ хүдэлмэри ябуулаа, ябуулһааршье. Гэхэ зуура тэдэнэй ажал ябуулгада дутуу дунда зүйлнүүд үсөөн бэшэ дайралдадаг байна. Жэшээнь, экономическа хүдэлмэри абаад үзэе. 1966 ондо республика доторнай гол фондуудай 1000 түхэриг бүридэ 747 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн. 1967 ондо—731 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байха юм. Үгышье һаа, ажалай бүтээсые хараад үзэе. Һүүлшын хоёр жэлэй турша соо республика доторнай ажалай бүтээсэ промышленностьда—24 процентээр, харин совхозуудта—9,6 процентээр, колхозуулта—6,8 процентээр дээшэлһэн байна. Нэгэ һаа, нимэ жэшээ харуулая. Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд 4,6 миллион түхэригэй гарзада ороо. Тэрэ тоодо гансал һү үйлэдбэрилгөөр хоёр миллион түхэригэй гай гарзада унагдал бшуу. Эдэ бүхы дутагдалнууд, жэшээнь, Хэжэнгын аймагай ажахынуудта үзэгдэнэ. Тэндэхи совхозууд гарзатайгаар үнгэрэгшэ жэлые дүүргээ, шэнэ юумые үүсхэхэ, нэбтэрүүлхэ гэжэ эндэхи профсоюзай райком оролдоогүй, ажалшадай дунда социалис мүрысөө мүртэйгөөр дэлгэрүүлдэггүй байгаа. Тиигээд профсоюзуудай гэшүүд ажалдаа [illegible] балай гаргадаггүй, [illegible] шье ёһоор ябахаа [illegible] Профсоюзай райком[illegible] хүрэтэр хоёр совхоз[illegible] коллективнэ договор[illegible] байха юм. Эмхидхэл[illegible] гын хүдэлмэри проф[illegible] ёһо тэдыгээр ябуул[illegible] мүрысөө мүртэйгөө[illegible] дэнь, ажахынуудай [illegible] лэйнь дүнгүүд мүн [illegible] юм.

Мүнөө профсоюзай [illegible] һүүлээр хүдөөгэй про[illegible] нуудэй хүдэлмэриие [illegible] жаруулжа, табан [illegible] зорһоонь урид дүүр[illegible] сөө улам нүлөөтэйгөө[illegible] бүхы арга боломжоо [illegible] шэ мүнөө тон шухал[illegible] гаяа мүнөө ехээр [illegible] һалхи шуурганай [illegible] һа малаа гарзалуул[illegible] рэ гаргаха, нэгэшье [illegible] гал, үнеэ гээлгэ хо[illegible] гүйн түлөө тэмсэхэ [illegible] профсоюзай гэшүү[illegible] харуулха, оролдолго [illegible]

С. [illegible]

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БААТАРНУУД

ЭХЭ БАСАГАН ХО[illegible]

Үсэгэлдэр аргагүй дулаахан, гэрэй урдахи уляаһанай оройгоор борбилоонууд шууялдажа, үхибүүд самса, костюмаараа газаагуур гүйлдэжэ, наадажа байгаа һэн. Харин мүнөө Ульяна Михайловнагай үглөөгүүр эртэ бодожо газаа гарахадань, тойроод хуу саб сагаан, хүбхэгэр саһан орожорхиһон, һалхи бордоһон нюдэ хараха аргагүйгөөр шэдэлжэ байба.

— Хабарай тэнгэри хагтай богтой гэдэг нимэл даа. Энэ үбһэ хулһанай хомор сагта хаанаһаа саһан ороно гээшэб. Буруулган хагсуу болоходонь, үнеэднай баһал һүеэ тахахань аабза,—гэжэ Ульяна Михайловна һанаата болонгёор, аман соогоо гүбэрнэ.

Энэ үедэ зургаадахи класста һурадаг Полина басаганиинь сүүмхэеэ һугабшалаанхай гэртэһээ гараба.

— Полинка, һайса дулаанаар хубсалаа гүш? Ехэ хүйтэн байна,—гэжэ эхэнь хэлэнэ.

— Хубсалааб. Эжы, би һургуулиһаа ерээд, фермэдэ ошожо үнеэдыеш һаалсаха, эдеэлүүлэлсэхэб, зай гүб даа?—гэнэ басаганиинь.

— Номоо үзөөд, даабаряа хээд ошоорой даа. Мүнөө суббото.

Басаганайнгаа һайн һурадаг, өөрөө үхэр малда дуратай, сүлөөтэй сагтаа ходол фермэ ошоод һаладаггүй хадань, эжынь бү ошо гэжэ хорибогүй. «Теэд ажал хүдэлмэридэ дуратай хадаа муу бэшэ ха юм» гэжэ досоогоо бодоно. Полина басаганиинь бүри дүрбэдэхи, табадахи класстаашье һуража байхадаа ходол эхэдээ туһалдаг һэн. «Красуля» гэжэ номгохон, зөөлэхэн ходорхой хүхэтэй үнеэе һааха, эдеэлүүлхэ илангаяа дуратай юм. Тэрээнһээ хүлэгэй хахадһаа тээ дундахан һү һаажархёо һаа аргагүй хүхихэ, олзуурхаха:

— Эжы! харыш даа, энэ, нимэ һү һаагааб,—гээд гүйжэ ерэдэг.

— Зай, Полинамни, бэрхэш даа. Ехэ болоходоо һайн һаалишан болохош,—гэжэ эхэнь басаганайнгаа шарахан толгой эльбэхэ.

Ульяна Михайловна Панькова өөрөө Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Горки гэжэ газартахи фермэдэ юһэн жэл һаалишанаар хүдэлнэ. Һүүлэй гурбан жэлдэ удаагаар фермынгээ, совхозойшье бүхы һаалишадай мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1910 килограмм һү һаагаа.

— Түрүүшээр дүй дүршэл багатай байгаа гээшэ гүб. Юрэдөөл хэдышье оролдоходоо хүнһөө үлүү ехэ һү һаажа бирадаггүй һэм. Удаань ябан дүршэжэ, ажалайнгаа онол ониые олоо хүн бэзэб. Отделениин зоотехник Зоя Астрихинская ехэ туһалаа. Үнеэдые һайнаар һааха, зүбөөр эдеэлүүлхэ шадабарида һургаа,—гэжэ Ульяна Панькова хөөрэдэг.

М. НАМЖИЛОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: У. Панькова Полина басагантаяа.

Э. ЛАПИ[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн, коммунис ажалай ударник Виктор Михайлович Юснижу ажал дээрээ.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ШЭРЭМ ШУДХАГШАД

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цех үдэр һүнигүй хүсэтэ станогуудай аялга дуугаар зэдэлжэ, бусалһан шэрэмэй улаан дүлөөр сорооһилон гэрэлтэжэ, шуумар габшагай хүбүүдэй эршэтэй ажал замхалагүй...

Эрхим һайн шанартай колодко түргэн саг соо бүри олоор бүтээхэеэ бүхы шэрэм шудхагшад, хэбшэд, шорой бэлдэдэг омог доюун басагад оролдожо, габшагайгаар хүдэлнэ.

Хэрбээ нёдондо жэлдэ халаан соо тормозой 2500 колодко бүтээдэг һаа, харин мүнөө халаан бүри тормозой 3000 колодко бүтээдэг болонхойбди.

Энэ хадаа манай шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэдэй туйлаһан горитой амжалта гээшэ. Теэд манай хүдэлмэришэд гансал тоогой түлөө шангаар тэмсэдэг бэшэ, мүн лэ шанар һайнтай продукци гаргахые яһала оролдоно.

Тиигэжэ недели бүхэндэ түс цехэй хүдэлмэришэд забһарлалгынгаа үедэ сугларжа, табан үдэрэй туршада хэһэн ажалаа согсолдог юм. Тиихэдээ хэр олон колодконуудые ОТК-гай мастернууд голооб, хэнэй зэмээр муу шанартай продукци бүтээгдээб гэжэ элирхэйлдэг, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, шэрэм булад бусалгажа энэ детальнуудые бүтээхэнь хүндэшье, хүшэршье. Теэд хүдэлмэришэдэй нэгэ һанал бодолтойгоор хүдэлөөгүй һаа, һайн үрэ дүн туйлахань хүшэр болодог.

Хэб бүтээхэ шорой бэлдэдэг басагад муу шанартайгаар холисо бэлдэдэг болобо. Заримдаа хэмһээ үлүү шингэтэй, үгышье һаа, тон хуурай шорой бункер соо оруулха. Талын дундуур зуралзан ошоһон локомотивууд шэнги уралшаа дабшажа ябаһан конвейер бидэниие хүлеэхэ бэшэ даа.

Хүбүүд мэгдэхэ, уурлаха, муу шанартай продукци гаралаг болоо. Яахаб! Уданшьегүй цехэй суглаан боложо, хэбшэдэй бригадир Вячеслав Ложеницын тэдэниие сэхэ руунь шүүмжэлээ. Удаань тэдэ басагадаар мүн хөөрэлдөөшье туршаабди.

Эдэ бүгэдэ нилээдгүй ехэ туһа хүргөө. Шорой бэлдэгшэдэй ажал һайжараа. Бидэнэршье мүнөө тормозой колодконуудые һайнаар хэдэг болообди.

Тиигэжэ мүнөө жэлэй нэгэдэхи квартал соо тормозой 276.000 колодко бүтээжэ, түсэбһөө гадуур 200 тонно шэрэм деталь Эхэ ороندоо тушаажа шадаабди. Тэрэнэй шанар һайн гэжэ сэгнэгдээ. Бидэнэй шанар һайнтай продукци бүтээхэ бүри тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямда болодог.

Шэрэм шудхалгын цехэй бүхы хүдэлмэришэдэй [illegible] ажаллаһанай үрэ [illegible] жэлһээ хойшо ман[illegible] гаргаһан шэрэм [illegible] нар хямдаруула[illegible]

Улаан галаар [illegible] хайлуулдаг пе[illegible] ухилна. Хэдэн [illegible] дэргэдэ зогсоо[illegible] алтан шаргал з[illegible] дэп, хэбүүдые [illegible] тойгоор ажалла[illegible] продукци бүтээ[illegible]

— Жэлэй дүн[illegible] Жэгдэ һайнаар [illegible] лэй гурбадахи [illegible] зорһоонь урид [illegible] шанартай торм[illegible] дые бүтээхэб[illegible] һайн хэбшэн В[illegible] цын, шудхалга[illegible] луев, шоройн хол[illegible] Соболева гэгшэ[illegible] үгэдэ үнэншэ[illegible]

М. [illegible]

ЛВРЗ-гэй [illegible]

...ЭЭ ОРОНОЙНГОО ЭНХЭРЭЛЭЭР

РЕПОРТАЖ

...дэ гол hабаар дүүрэн ...гүйнэн, бараан хара дол... ...дээрээ тээнхэй. Байгал ...айхан шуумайна. Үдэ ... байдаг инвалидуудай ...бөгөй үүдэ татажа оро... ...хин шарайтай, дохолон ...агыем эрибэ.

...ушан гут?—гээд hо-...

...р ээлжээм даа. Үглөө-... ...ээ эрэ хүн hэлгэхэ.— ...соохи бог хамажа бай-... ...хүн тээшэ зааба.

...а инвалид гут?—гэжэ ...эдэггүй ехэ нюдөөрөө ...араад:—Үбшэн гээшэ ...алгадаггүй ха юм даа. ... саана hуужа ябаhан ...уярижэ, хүл, нюрга-... ...н хүм даа. Эхэ эсэгэ-... ...тэhээр хараадхихоор ...шье үгы. Гүрэн тү-... ...туhалаа. Инвалидуудай ...аргадажа hайн байнам ...ын басаган миhэрбэ.

...гарай коридор соо оро-... ...ы байhан таhалгын үүдэ ...эз хүн орон дээрэ hуу-... ...р, онтохонуудай автор ... Дышиновые «Буряад ...ншад hайн мэдэхэ ёhо-... ...байhан саарhа, гуур-... ...хээд, байра дээрээ хэ-... ...аба.

... хүпhөө дуулаhан ...а, үгэ хүүрыень хүр-... ...нам даа. Энээнтэйгээ ...гарэйш ошоhые мэдэ-... ...э нюдэндөө сог зали ...ирожо hууhан нүхэд ...а, энеэбхилээд абана. ...рөө суг байдаг зо-... ...ог, мэдэхэ юумэеэ заа-... ...гэдэг, тэрэнэй hонир-... ...тые, хурса уян үгэ-... ...дэглэжэ байдаг.

... Дышинов Хэжэнгын аймагай Дунда-Худан нютагта 1915 ондо түрэhэн юм. Балшар бага наhанhаа нютагайнгаа колхоздо хүдэлhэн. Аржагар мүшэтэ hүни адуушье адуулhан, анзаhа барижа газаршье хахалалсаhан, колхозойнгоо бусад-хэлшөөршье олон жэлдэ хүдэлhэн, юрэдөө, ямаршье ажал хэлсэhэн Дышинов магтаалтай hайн ябадаг байгаа. Ажалай охин соо амжан ябатараа, хүндэ үбшэндэ дайрагдажа, эрэмдэг болошоо hэн. Тиигэбэшье уншэрөөгүй. Улаан-Үдэеэ ерэжэ, инвалидуудай байшанда ороо бэлэй. Багаhаа бэрхэ Бато-Мунко орон дээрээ өөдөө хараад хэбтэхэ дурагүй, hонор хурса бодол гүйлгэжэ, үзэhэн хараhан юумэн тухайдаа бэшээд туршадаг болобо. Бага наhанhаа үльгэр, дуу hонирхон шагнаhаниинь ехэ туhа боложо үгөө. Арадайнгаа үльгэр, онтохонуудые дуратайгаар бэшэжэ абадаг болобо. Степан Дырхеевтэй нүхэсэжэ эхилээ. Дырхеев олон үльгэр, онтохо мэдэхэ байшаба. Тэрэ хоёрой бэшэhэн «hарада гараhан басаган» гэжэ ном энэ жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр гарахаяа байна.

Дышиновэй намтар тушаа дэлгэрэнгыгээр юундэ тоггонобибди гэхэдэ, инвалидуудай байшанда байгшад урдань булта шахуу ажал хэжэ ябаhанаа, ямар нэгэ шалтагаанаар үбшэндэ дайрагдаад, гүрэнэй тэдхэмжэдэ оробошье, миин hуудаггүй, шадахаа зэргээрээ юумэ хэжэ байдаг юм. Бэе бэедээ туhалалсадаг гуримтай. Бато-Мунко Дышиновэй уран гоёор бэшэдэгые мэдэhэн, нюдэ муутай, нюдэгүйшье нүхэдынь танил талануудтаа, түрэлэйнгөө хүнүүдтэ ходо бэшэг бэшүүлхээ ерэдэг. Хорёод жэл инвалидай байшанда байhан Нина Балбарова амаршалгын бэшэг бэшүүлхээ мүнөөшье ерээд hууба. Тэрэ гараха түрэхэhөө нюдэ муутай байhан. Ганса хүбүүниинь баhал гүрэн түрын тэдхэмжээр ехэ болоо, энэ жэлдэ Эрхүүгэй политехническэ институт дүүргэхэеэ байба.

— Түрэhэн гэрни шэнги болошоо агша даа. Хүбүүмни институдаа дүүргээд абаашахам гэхэ юм аабза. Ошоод-хихоёош мэдэнэгүйб. Эжэлшэhэн нүхэдhөө, иимэ ульhатай дулаан гэрhээ гаража ошохо гээшэ хэсүүтэй даа. Үхибүүдтэйл болоо hаань, үлгыень хүдэлгэхэеэ ошогдохо юм бэшэ гү даа. Манайл орон иигэжэ байна гээшэ ааб даа. Капиталис гүрэндэ hаань, үни хада туража, тулижа үхэhэн байха hаабзабди,—гэжэ уяран үгэлнэ.

Ная наhатай Анна Максимовна Шпеткое абаад харая. Домогто партизан Каландаришвилиин отрядта нилээд туhа хүргэhэн байха. Нүхэрынь партизан байhан. Нюуса холбоо барисаагаараа ашагүй туhа асардаг hэн. Энээнииень мэдэhэн сагаантан Анна басагые алаха гэжэ буудаhан аад, шархатуулаад орхижорхиhон юм. Инвалид болоhон Анна Максимовна 1921 онhоо эндэ байдаг. Совет засагай түүхэтэ 50 жэлэй ойгоор Парти, Правительствамнай тэрэнэй габьяае үндэрөөр сэгнэн, «Шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнаа.

— Үншэрөөб гэжэ хэлэжэ шадахагүйб даа. Агуехэ Эхэ оромнай хэнииешье үншэрөөхэгүй. Намайе хори нэгэн онhоо хойшо садхалан ябуулаа, хубсалуулаа, hара бүхэндэ 5 түхэриг тэдхэмжэ үгэдэг байгаа. Үбдэхэеэ hанабалшни, эмшэд ерээдхихэ. hонин юумэ дуулахаяа hанабалшни, хонхо хүдэлгэмөөр эрдэм ехэтэй элидхэлшэ ерээд, дуратай юумыеш хөөрөөд үгэхэ. Иимэ hайхан байдалай түлөөл бидэ тэмсэhэн байгаабди,—гэжэ Анна Максимовнагай омогорхон хэлэхэнь тон зүб.

Ц. ХАМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Дандаровна Балбарова Эрхүүдэ hурадаг хүбүүндээ амаршалгын бэшэг бэшүүлхэеэ ерээд, Бато-Мунко Гармаевич Дышиновтэй хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТОДОРХОЙ БАРИМТАНУУД

● Ороноймнай экономикын хүгжэхэ тудам улад зоной социальна тэдхэмжэдэ улам ехэ мүнгэ зөөри гаргашалха арга хангагдана. СССР дотор пенси абадаг хүнүүдэй тоо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ 4 миллион байhан аад, харин мүнөө 34 миллиондо хүрөө. Энэ хадаа гүрэнэймнай нийтын баялигай ургаhанай тодо гэршэ болоно.

● Пенсионернүүдэй олошорhон ушар мүн хүнүүдэй ута наhа наhалдаг болоhонhоо дулдыдана. Мүнөө совет эрхэтэд дунда зэргээр 70 наhа хүрэнэ.

● Гүрэнэй пенсинүүд тухай СССР-эй Верховно Соведэй 1956 оной июльдэ баталан абаhан Хуулиин үндэhөөр, манай орон дотор социальна тэдхэмжын хэмжээн нилээд нэмээгдээ. Тэрээнhээ хойшо үнгэрhэн 11 жэлэй туршада хүдэлмэриин наhанhаа гараhан хүнүүдтэ үгтэдэг пенсиин хэмжээн хоёр дахин, инвалидуудта олгогдодог пенси—1,7 дахин ехэ болоо.

● Манай ороной эрэшүүлэй 60, эхэнэрнүүдэй 55 наhа хүрэхэдөө пенсидэ гарадаг байхадань, Норвегидэ, Швецидэ, бусад капиталис оронуудта хүнүүд аяар 67—70 хүрэхэдөө пенси абаха эрхэ олодог.

● СССР-тэхи пенсиин дундуур хэмжээн ажалшадай абажа байhан дунда зэргын салингай 70 процентнь болоно. Харин капиталис гүрэнүүдтэ салингай 20 процентдэ хүрэхэтэй, хүрэхэгүй байдаг.

Гүрэнэй социальна тэдхэмжын фондо совет хүнүүдэй нэгэшье сагаанай түлбэри оруулдаггүй байхадань, капиталис оронуудай хүдэлмэришэд ерээдүйдэ абаха пенсиеэ авансалжа, ехэхэн мүнгэ түлэдэг.

● Совет арадай байдал улам hайжаруулха хэмжээнүүд тухай үнгэрөөшэ намар гаргаhан тогтоол соогоо КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет социальна тэдхэмжэ үргэдхэхэ шэнэ хэмжээнүүдые хараалаа.

● Дайнай I, II группын инвалидуудта үгтэдэг hара бүхэнэй пенсиин хэмжээн 15 түхэригөөр нэмээгдээ. Гурбадахи группын инвалидта үгтэдэг пенсиин доодо хэмжээн 21 түхэригhөө 30 хүрэтэр ехэ болгогдоо.

Дайнай инвалидуудай хүгшэрхэдөө пенсидэ гараха наhан 5 жэлээр хороогдоо. Ганса РСФСР-нээ урдань сэрэгшэ ябаhан 700 мянган хүн иимэ хүнгэлэлтэдэ оробо.

● Ганса үнгэрhэн жэлдэ санаторинууд, амаралтын гэрнүүдтэ 110 мянган путёвко дайнай инвалидуудта түлөөhэгүйгөөр үгтэhэн байна.

● Шэнэ тогтоолой ёhоор, колхознигуудай пенсидэ гараха наhан хүдэлмэришэд, алба хаагшадайхидтай адли болгогдоо.

● Энэ оной эхеэр колхозуудай 9 миллион гэшүүн пенси абажа байhан байна. Пенсидэ гараха наhанайнгаа 5 жэлээр хороогдоhоной дашарамда, ганса России Федерацида 1 миллион 200 мянган хүн — колхозуудай гэшүүд нэмэжэ пенси абаа.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ГДР

ГДР-тэ социализмын экономическа системэ байгуулха талаар саашанхи хэмжээнүүд тухай шиидхэбэриие ГДР-эй Гүрэнэй Совет баталан абаа. Арадай ажахыда гол удха шанартай зүйлнүүдые үйлэбэрилэн гаргалгые түсэблэлгэ эдэ хэмжээ ябуулгынуудай үндэhэ hууринь болоно. Жэлэй түсэбүүдые зохёолгын үедэ холын хараата түсэбүүдэй зорилгонуудые дүүргэхэ ябадалда гол анхарал хандуулагдаха байна. Округууд, районууд, городууд болон общинануудта түсэбүүд засагай нютагай органуудай хүтэлбэреэр, хүн зоной хабаадалгатайгаар зохёогдохо байна.

Үргэдэн хүгжэдэг үйлэдбэрилгэдэ шухала болохо өөhэдын мүнгэ зөөри арьбадхан нэмээлгын түлөө харюусалга саашадаа промышленна предприятинуудта даалгагдадаг болохо.

* * *

Карл Марксын, Фридрих Энгельсын зохёолнуудай түрүүшын хүсэд суглуулбариие немец хэлэн дээрэ согсолхо хүдэлмэри Германиин Демократическа Республикада түгэсхэгдөө. Энэ суглуулбарида 1700 шахуу зохёол, 4.000 үлүүтэй бэшэг оруулагдаха байна. Энэ 40 ботитой суглуулбариин hүүлшын хоёр боти научна коммунизмын үндэhэ hуури табигшын түрэhөөр 150 жэлэй ойн урдахануур хэблэн гаргагдаха.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай, ЧССР-эй правительствын уряалаар БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков түрүүтэй Болгариин партийно-правительственна делегаци Чехословакида ерээ.

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай шэнэ договор хоёр ороной хоорондо аяншалгын үедэ баталагдаха байна.

* * *

Кошице город Зүүн Словакиин индустриин ба соёл культурын томо центр боложо байна. Социалис Чехословакиин металлургическа томо баазын эндэ байгуулагдахада, город хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Национальна индустриин омогорхол болгошо Зүүн-Словакиин металлургическа комбинат эртэ урдын городой ханын дэргэдэ бодхоогдожо байнхай.

hүүлшын жэлнүүдтэ Кошицедэ хэдэн зуун олон дабхар байрын гэр баригдаа. Городой олон райондо гэр байра үргэнөөр баригдажа байнхай. Городой имагтал шэнэ хубидань 60 мянга гаран хүн, гол түлэб металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд ажаhууха юм.

Кошице дээдэ эрдэмэй томо центр боложо байнхай. Техническэ дээдэ училищиин лабораторинууд болон кабинедүүдтэ шэнэ хүнүүд—комбинадай барилгашад ба хүдэлмэришэд орожо, эрдэмдэ hурана. Металлургическа факультедэй студентнэрэй тоо hүүлэй жэлнүүдтэ гурба шахуу дахин олон болоhон байна. Студентнүүдэй городок баригдахаар хараалагдана. Тэндэ 16 мянга гаран студент hураха, ажаhууха юм.

ПОЛЬШО

Партиин V съездэ бэлэдхэхэ комиссиин заседани ПОРП-гэй ЦК-да болоо. Съездын тезисүүдэй проект зүбшэн хэлсэгдээ. Хэлсэлгын түгэсхэлдэ ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка үгэ хэлээ.

* * *

Польшодо Гданьскын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ судоверфьдэ бүтээгдэhэн 1400 тонно ашаа дааха траулер —«Юрий Костиков» гэжэ загаhанай завод дээрэ СССР-эй туг мандуулагдаба. Съездын урда тээхи уялгануудай дүүргэгдэhэнэй ашаар судна болзорhоо 8 үдэр урид ашаглалгада үгтөө.

БОЛГАРИ

«Октябрь ба болгар литературын хүгжэлтэ» гэhэн суглуулбари Болгариин Наукануудай академиин хэблэлэй газарта барлан гаргагдаа. Энэ хадаа болгар ба совет литература шэнжэлэгшэдэй хамтын ажал болоно. Агуехэ Октябриин социалис революциин hүүлээрхи үеын болгар литературын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар шэнжэлэлгэнүүд суглуулбари соо оруулагданхай.

Болгар литературада Октябриин революциин ба совет литературын үзүүлhэн нүлөөнтэй холбоотой асуудалнуудта толилогдоhон материалнууд соо ехэ анхарал хандуулагдаhан байна.

* * *

Варненскэ курортнуудта хариин түрүүшын бүлэг туристнууд ерээ. Сагай уларилай аятай дулаан болодог майhаа эхилэн тэдэнэр бүри олоороо ерэдэг болохо. Нёдондо жэлдэ Болгарида 1.750.000—1966 онойхидо орходоо 20 шахуу процентээр олон турист ерэhэн байха юм. Мүнөө жэлдэ тэдэнэй тоо хоёр миллион хүрэтэр олон болохоор хүлеэгдэнэ.

* * *

Болгарида химическэ утаhа гаргалга hаяхан лэ эхилээ, гэбэшье, Болгариин химиин энэ шухала hалбариин саашадаа бүри түргэнөөр хүгжэхэ байhаниинь элеэр харагдадаг болоо. Ямбола город шадар ашаглалгада үгтэhэн комбинат продукци гаргажа эхилээ.

ЮГОСЛАВИ

Орон дотор бии болгогдоhон шэнэ сортын «дубрава» гэжэ шэниисэ мүнөө жэлдэ Югославиин полинууд дээрэ таригдаха байна. Ороной элдэб районуудай туршалгын участогууд дээрэ энэниие тарихада hайн үрэ дүн гараа гэбэл, гектар бүриhөө дунда зэргээр 57 центнер орооhон хуряагдажа абтаа.

«Дубрава» гэжэ шэниисые бии болгоhон ушар Югославиин селекционернүүдэй томо амжалта болоно гэжэ «Виесник» гэжэ газетэ сэгнэнэ.

* * *

Советскэ Союзай захилаар уралхуул док Югославиин Сплидтэхи судоверфьдэ бүтээгдээ. Тэрэ 28 мянган тонно уhа түридэг байна.

ВЕНГРИ

Венгриин Эсэгэ ороной арадай фронтын IV съезд Будапештдэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй президиумэй гэшүүн А. Сурков толгойлогшотой советскэ делегаци ондоо оронуудhаа ерэhэн олон тоото айлшадай дунда бии.

Съезд хадаа 1964 оной мартда болоhон III съездhээ хойшонхи үе соо фронтын хэhэн хүдэлмэриин дүн дүршэлые зүбшэн хэлсэхэ, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ бодото зорилгонуудые тодорхойлхо, ОНФ-гэй ажал ябуулга тухай дүримдэ хубилалта оруулха, ОНФ-гэй бүхэвенгр соведэй шэнэ составые hунгаха байна.

ОНФ-гэй бүхэвенгр соведэй тоосоое тэрэнэй генеральна секретарь Ференц Эрдеи хээ, дурадхалнуудые оруулаа. Социализмые хүсэдөөр байгуулха ябадал Эсэгэ ороной арадай фронтын программаар хараалагдана. Энэ программа партиин арадай фронтын политикада үндэhэлнэ, тиигээд социалис байгуулалтада бүхы патриотическа зохёон байгуулхы хүсэнүүдые хабаадуулха, социалис национальна нэгэдэлые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ зорилготой юм гээд тэрэ хэлээ.

(ТАСС).

...НИЛСАГТЫ: түрүү hаалишад

...ү hаалиин ферме гэ-... ...hаалишад, түрүү фер-... ...гдэнэ гэжэ нютагай ...хүрэhөөр лэ ойлгодог ...фермын hаалишад эл-... ...ый түлөө мүрысөөндэ ...о түрүүлжэ, Совет за-... ...ай хүндэтэ нэрэ зэр-... ...э олгуулhан юм.

...алта, амжалта өөрөө ...арин тэрэниие hаали-... ...тив оролдосото эрхим ...ийлаа бшуу. hаали-... ...э олон. Тэдээн соо-... ...ы түрүүшүүлынь гэ-... ...др Золтоев, Долгор-... ..., Надежда Галсанова ...т хүдэлжэ байhан нү-... ...аар лэ заадаг.

Манай энэ фото-зураг дээрэ Надежда **Галсанова** Александр **Золтоев** хоёрые харанат. Ажалша hайн хүнүүд. Нүхэр Галсанова 15 жэл соо hаалишанаар хүдэлмэрилөө. Дүй дүршэлөөр баян. Коммунист. Дааhан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, абаhан социалис уялгануудаа эрхимээр бэелүүлдэг байна. Ойн баярай жэл соо дааhан үнеэн бүриhөө 1820 килограмм hү абаа. Түсэбөөр хараалагдаhаниинь 1751 килограмм байhан. Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хоёр удаа ошоhон. Оло дахин бэлэг, шагнал абаhан, мүн нёдондо жэл КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотада хүртэhэн байна.

Александр **Золтоев** баhал арба гаран жэлэй hаалишан. Үнеэ hааха, мал харууhалха онол арга шудалhан хүн. Хүдэлмэриингөө түсэб даалгабариие холодоол үлүүлэн дүүргэдэг, коммунис ажалай ударник солотой. Эдэ бэрхэ hаалишад мүнөө дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаад, табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябанад.

Д. САМБУЕВ.

Хэжэнгын совхоз.

ШАНГА ЭРИЛТЭ ТАБИМААР

Чисаанын участково больницын гэр уйтан аад. тэрэ саанаа үмхиржэ муудаа, шэнэ гэр бариха саг тулаа гэлдэhээр үнинэй. Чисаанын совхоз байрын хоёр дабхар гэр больницада үгэжэ, тэрэниiень Худанай совхоз заhаха болоhоор мүн лэ нилээд болобо. Больницые түргөөр шэнэ байрада оруулха тухай хэлсээн аймагай зургаануудта нэгэнтэ бэшэ гараhан hурагтай. Теэд үнэн хэрэг дээрээ хэгдэhэн юумэ үгы шахуу. Үбшэнтэн уйтан таhалга соогуур хэбтэдэг, унтадаг, дэрэ дэбдихэрынь хуушан, тулюур зангаараа.

Тэндэхи врач, сестранууд үбшэнтэниие hайнаар аргалха гэжэ яhалал оролдодог. Теэд үшөөл ехэ юумэ хэхэ аад, тэдэнэр байрын муу дээрэhээ ядалдана. Иэн түрүүндэ Худанай совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директор нүхэр Б. Р. Санжимитыпов) эндэ зэмэтэй. Олон жэжэ юумэнhээ дулдыдажа, больницын гэр ашаглалгада үгтэнгүй, унжагайржал байна. Хэлсээд, хэлсэhэн хэрэгээ бүтээдэггүй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табижа, абаhан уялгаяа бэелүүлхыень баадхахаар болоо ха.

Ш. ЦЫВАНОВ,
манай хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын аймаг.

ШЭНЭ БАЙРА БАРИГДАНА

Улаан-Үдэ хотын Ранжуровай нэрэмжэтэ үйлсоор наян байратай табан дабхар гэр баригдажа байна. Энэ хадаа хэлхеэ холбоошодой бүлэнэрэй байха гэр болохо юм.

— Түсэбэйнгөө ёhоор энэ гэрые август hарада ашаглалгада үгэхэ ёhотойбди. Манай бригадынхид энэ зорилгоёо хараалhан болзортоо дүүргэхэ арга боломжотой, —гэжэ монтажнигуудай бригадир, коммунис ажалай ударник Иван Васильевич Шестяков хөөрэнэ.

Дурсагдагша барилга дээрэ монтажнигууд Виктор Яманов, Эмануил Пижел болон башенна кранай машинист Павел Рассохин гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллажа, үдэрэйнгөө нормые 120—130 процентдэ хүргэнэ.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ГОЁ hАЙХАН ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЭСТЕТИКЭ ТУХАЙ

Совет арад зоной соёл культурын болон ажаhуудалай эрилтые бүрин гүйсэдөөр хангаха, тиихэ зуураа, хүнүүдтэ гоё hайханай мэдэрэл, дадал гүнзэгыгөөр ойлгуулха тухай түрэл партимнай XXIII съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон заагданхай.

Энээниие бэелүүлэн, ороной олохон газар нютагуудта, предприяти, эмхи зургаануудта, соёлой гуламта болон hургуулинуудта нилээд ехэ ажал хүдэлмэри ябуулагдана.

Хүн зомнай hуудал байдалайнгаа, гэр байрынгаа hайжарха тудам бүри болбосон культурнаар, гоё hайханаар ажаhуухые оролдоно: сэдьхэлээ баяжуулха, тааруу зохидоор хубсалха, гэр дотороо гоё мебель табиха, зураг зуража гү, али хүгжэм дээрэ наадажа hурахаhаа эхилээд, эстетикын али бүхы зүйлнүүдые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхын хойноhоо оролдоно.

Саашадаашье ажабайдалдамнай үйлэдбэриин, ажаhуудалай, бэеэ абажа ябалгын эстетикэ улам ехэ hуури эзэлхэ байна.

Гоё hайханиие яажа ойлгохо, мэдэрхэ, ажабайдалда нэбтэрүүлхэ тушаа манай редакцида олохон асуудалнууд ороhон байна. Энээниень хараадаа абажа, гоё hайхан тухай статья, хөөрэлдөөнүүдые толилжо эхилбэбди.

...ээ юун гээшэб? Энэ ...хи хүн гуа hайхан ...шэ гэжэ харюуса-... ...эстетикэ гэhэн үгэ ...удхатайгаар хэрэг-... ...Жэшээнь, немец фи-... ...эстетикые «гуа hай-... ...фи мүн» гэжэ хэлэ-... ...шуу.

...ха түрүүн 2,5 мян-... ...да тээ, богоол эзэм-... ...твын үедэ Египет, ...эдхэгтэ бии боложо ...дан урда сагай Гре-... ..., Демокрит, Сократ, ...тель гэхэ мэтэ фи-... ...зохёолнууд соо бүри ...ёhон, хүгжөөгдэhэн ...гhаа эхилээд 18-да-... ...болотор эстетикэ ха-... ...таhаршагүй нэгэ ...логдодог байhанаа, ...бэеэ даанхай эрдэм ... Хоёр зуун жэлэй ...эрдэмтэн Баумгар-... ...тетикэ» гэhэн нэрэ-... ...зохёол бэшэhэн юм. ...эн үгэ грек хэлэн-... ...а, «бэе дээрээ үзэн ...нэ». Тиимэhээнь ...зохёолой hүүлээр ...хэлсэхэдээ, энэмнай ...н мэдэрхэ эрдэмые, ...ри заршамые хэлэнэ ...ю hэн. Гэхэтэй хам-... ...н зохёол соогоо бэе ...мэдэрхэ тухай бэшэ, ...хан тухай шэнжэлэл ...аа. Тиимэhээнь эр-... ...даа «эстетикэ» гэhэн ...н тухай номнолые ...hэн. Гуа hайханиие ...н мэдэрхэ гээшэм-... ...н, hайханhаа удха-... ...ан юумэ хаража ...ада, бэе дээрээ тэрэнэй нүлөө үзэхэдэ туhатай; бэе махабад, ухаан бодол, сэдьхэл ба абари зан тухай сэгнэлтэ үгэхэдөө тэрэнэй hайн hайхан юумэ, hайн hайхан ябадал ойлгожо, мэдэржэ шадахаарнь сэгнэхэ; гуа hайханай нүлөөн доро хүниие хүмүүжүүлхэдээ. тэрээндэ hайн hайхан юумэн, hайн hайхан ябадал ойлгожо, сэгнэжэ hургахые хэлэнэ. Тон тобшохоноор хэлэхэдэ, эстетикэ гээшэ эдэ бүгэдые шудалха эрдэм болонхой. Тиихэлээ тон дээдэ шатын hайхан, эгээл нангин гуа hайхан тухай хэлэнэ гээшэ.

Иимэ эгээл дээдэ шатын hайхан, эгээ нангин гуа hайхан гээшэ үнэхөөрөө бии юм гү? Энэмнай али бидэнэй ухаан бодолдоо hанаhан юумэн гээшэ гү? Бии юм hаа, хүн зоной ажабайдалда ямар нүлөө үзүүлдэг бэ? Гуа hайхан гээшэмнай тинхэдээ хаанаhаа үндэhэеэ абанаб, бүхы хүн түрэлтэндэ, мүн гансашье хүнэй ажабайдалда тэрэнэй оруулдаг туhа нэмэри ямар юм? Эстетикэ хадаа ажал үйлэдбэридэ, байдал hуудалда, бэеэ абажа ябахада, мүн обществодо, гэр бүлэдэ, нэгэ коллективтэ туhа үзүүлжэ шадаха юм гү? Хэрбээ шадаха hаань, яажа тэрэниие хэрэглэхэб?

Энэ эгээл hүүлшын асуудал дурсагдагша олон асуудалнууд соохоо мүнөө үеын совет хүнүүдэй анхарал ехээр хандуулдаг. Юундэб гэхэдэ, бидэ эстетикые ажабайдалдаа ашатай туhатайгаар хэрэглэхые оролдонобди. Социализмын үедэ ажал гээшэ хүн бүхэндэ баяр асардаг hайн hайхан юумэнүүдэй нэгэн болонхой ха юм. Мүнөө үеын совет хүн ажал хэнгүй байжа шадахагүй. Иимэ hайхан эрмэлзэл манай ажахынуудай, предприятинуудай ажал хүдэлмэриеэ хүн зондо ёhотойл баяр олгохоор эмхидхэдэгhээ болоно. Иимэ hайн предприятида хүн ажаллажа, сэдьхэлээ баяр баясхалангаар дүүргэнэ, сэдьхэлээ ханана. Би Челябинск хотодохи түмэр хоолой гаргадаг заводто ябаа hэм. Энэ айхабтар ехэ газар дайдатай, олон цехүүдтэй, союзна удха шанартай завод юм. Түмэр хоолойнуудые гаргаха гээшэ тооhо шорой. эhэн тортог, шууяан шурхираан болоод, хорото агаар амилангүй хэхэ ажал бэшэ. Гэбэшье тус завод айхабтар ехэ сэсэрлиг соо умбанхай, шууяа намхаадаг, агаар сэбэрлэдэг түхеэрэлгэнүүд тэндэ хэгдэнхэй; станогуудынь сэдьхэл баясуулма үнгөөр шэрдээтэй, хүдэлмэришэдэй ажалладаг газар аятай зохидоор түхеэрэгдэhэн. Тиимэhээнь эндэхи хүдэлмэришэд ажалдаа ерэхэдээ hайндэртэ ошожо ябаhан шэнги баяртай хүхюунээр алхалдаг байна.

Үшөө нэгэ жэшээ. Үнгэрhэн жэлдэ би манай республикын Каменск хотоор ябаа hэм. Эндэ цементын ехэ завод бии юм. Хүдэлмэришэдэй амарха талаар тэндэ яhала юумэн хэгдэдэг, гэбэшье зунай сагта тус городой гудамжаар малгайгүй, сэбэр сагаан самсаар ябаха аргагүй—цементын тооhоор дүүрэшэнхэй. Иимэ байдал городой хүн зоной урма баяр гансата гутаадаг байна. Цементын тооhо, заводой хоолойнуудhаа гараhан утаа бариха түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэгүй. Энэмнай заводоо хүдэлмэришэдэйнгөө тон баяртай ерэдэг газарынь болгохо гэhэн бэшэ, харин тэдэнэй бэеынгээ элүүрые алдаха шахуу газар болгожорхиhоной жэшээ бэшэ гү? Эндэ ажал үйлэдбэриеэ хүдэлмэришэдэй сэдьхэлээ баярламаар, урма баяр эдлэмээр байлгахын түлөө оролдоногүй, эндэ эстетикэ тухай мартагданхай. Иимэ ушарнууд республикын зарим бусад предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта ушардаг.

Үгышье hаа, мүнөө үеын hуудал байдал ба олониитын дунда бэеэ hайнаар абажа ябаха тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөө хэхээр болообди гэжэ hанагдана. Гэр байрадаа ямар бараа табибал зохисотойб, ямараар хубсалаа hаа аятайгаар, хүн зоной нюдэндэ уряар харагдахаб, hүүлэй үеын моодо тухай юу мэдэхэ хэрэгтэйб гэхэ мэтэ асуудалнууд тухай хүнүүд бодомжолдог гээшэ ааб даа. Энэмнай мүнөө хэлсэжэ байhан тэрэ hайн hайхан, гуа hайхан тээшэмнай эрмэлзэhэн ябадал болоно ха юм. Даар дархи урданай бараан мартагдажа, хүнгэн, сомор бараан хэрэглэгдэдэг болоо. Хүнүүд байраяа уужам, агаараар дүүрэн, hаруул, наратай байлгахые оролдоно. Энээндэнь тааруулжа промышленность сомор, зохидхон бараа гаргадаг болоо, тэрэниие байра, гэр соогоо ямараар табиха тухай байдал hуудалай талаар олые мэдэхэ хүн ехэ туhалха байна. Үгышье hаа, хүн бүхэн өөрынгөө гэрэй байдалые сэдьхэл буляама зохидхоноор эмхидхэжэ шадаха байха ёhотой.

Илангаяа эхэнэрнүүд, мүн зарим бэhэтэйшүүлшье hайнаар хубсалха, хүн зондо hайханаар харагдаха дуратай байдаг. hүүлэй үедэ манай Улаан-Үдэдэ хэтэрмэ богони юбкэтэй басагад үдэшын ресторан гэхэ мэтэ газарта харагдадаг болоо. Тэдэнэр «микро-юбкэ», «юбкэ-мини» үмдэнэбди гэхэ, тамхи татаха. Эдэ бүтэдэ булта хүлын саанаhаа ерээ юм. Америкэдэ, жэшээнь, басагадынь үhэеэ машинкаар абхуулжа, парик үмдэдэг, хүбүүнээр хубсална гэжэ хэблэлдэ бэшэгдээ hэм шуу.

Манай совет хүбүүд, басагадай тэдэ хариин гүрэнэй hалхитагшадые дахахань ехэл таарамжагүй байна. Ехэ модно, культурна, шэнэ юумэ дэмжэдэг хүнүүд болонобди гээд өөhэдынгөөл нэрэ бузарлана ха юм. Америкынхидэй иигэжэ элдэбээр аашалхань тэдэнэй буржуазна обществын ёhо заншалда тааруушье байжа болоо бэзэ, харин манай социалис обществодо, манай совет хүнүүдэй заншалда тэдэ таарамжагүй, сэхыень хэлэхэдэ, муу муухай байдаг. Тиимэhээнь бидэ иимэ hэбхи ябадалтай тэмсэхэ ёhотойбди, тэрэ харинхидай маягаар хубсалхадаа hайхан болоногүй, харин бэеэ бүри уруунь дарана, тойроод байhан зоноо доромжолхоhоо гадна, hайн hайхан байдалаа бузарлана гээшэт гэжэ зарим залуушуулда ойлгуулха зэргэтэйбди. Тиихын тула үнөөхил эстетикэеэ hайн мэдэхэ, тэдэ залуушуулые, мүн өөhэдыгөөшье эстетическэ зүб хараа бодолтой болгон hургаха ёhотойбди.

Иимэ болохолоороо, гуа hайханиие ойлгожо, сэгнэжэ hураха гээшэ ехэ удха шанаратай. Эстетикэ хадаа hайн hайхан тухай эрдэм байхаhаа гадна, муу муухай, муушаг, hайншаг, энеэдэтэй наадатай, уйдхар гашуудалтай ушарнууд болон үзэгдэлнүүдые мэдэхэдэ, тэрэниие зүбөөр ойлгоходо туhалдаг байна. Эстетикэ тэрэшэлэн ажабайдалые яагаад зүбөөр, уран hайханаар харуулхаб, искусство ажабайдал хоёр хоорондоо ямар харилсаатайб гэхэ мэтэ асуудалнуудта харюусадаг байна. Тиимэ болохолоороо эстетикэ гээшэ иимэ нэгэ гурбан янза хүнүүдтэ бүришье туhатай эрдэм юм. Нэгэдэхинь, искусствын зохёолнуудые бүтээгшэд болоно. Искусствын эрхим hайн зохёол бүтээхын тула түбхын түрүүн тэрэнэй бэелдэг жама ёhонуудые hайн мэдэхэ хэрэгтэй. Теэд зариман бэлигтэй байбал, эрдэм шудалаашьегүй hаа, зохёол бүтээжэ шадагдаха юм гэжэ буляалдадаг. Гэхэтэй хамта бэлиг эрдэм хоёр тон дүтын хани холбоотой гээшэ. Эрдэмгүй hаа, түрүү үзэл сурталаар бэеэ хуяглаагүй hаа, ямарханшье—бэрхэ бэлигтэй бай—ехэ юумэ туйлахагүйш. Ород ба буряад драмын театрнуудай артистнарта эстетикэ тухай би лекци уншадагби. Тэдэнэй зариманиинь хэндэ хэрэгтэй юумэ үзэнэ гээшэбибди, би эстетикэ мэдэхэшьегүй hаа, хүнhөө дутуу наадагшагүйб, минии наадые хүн зон ехэтэ hонирходог лэ гэжэ хэлэдэг. Энэмнай бэлигэйнгээ хүсөөр юу хээ туйлаад, тэрээндээ hогтоhон, бүри мунхарhан ябадал бэшэ гү? Эрдэмтэй хүн иигэжэ хэлэхэеэшье эшэхэ, хүн зоной урда hайхан бэшээр харагдахаб гэжэ гайхаха бшуу.

Хоёрдохи янзын хүнүүд—эдэмнай искусство шэнжэлэгшэд болоно. Ямар нэгэн зохёолдо сэгнэлтэ үгэхын тула энэмни искусствын зохёол боложо шадаа гү, али үгы гү гэжэ хаража үзэхэ ёhотой. Тиихын тула искусствын бэелдэг жама ёhонуудые hайн мэдэхэ хэрэгтэй ха юм.

Гурбадахи янзын хүнүүд—искусство бэе дээрээ хэрэглэгшэд болоно, сэхыень хэлэхэдэ, бүхы хүн зон. Тэдэнэрэй гуа hайханиие, hайн hайхан юумые ойлгожо, сэгнэжэ hурахада искусство тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тиимэhээ эстетикэ гээшэ хүн зоной ажабайдалда үргэнөөр оронхой, түрүү үзэл суртал нэбтэрүүлхэдэ, шудалхада туhална.

Манай марксистско-ленинскэ эстетикын гол үндэhэниинь диалектическэ ба историческа материализм болодог. Эстетикые эрдэмэй материалис үндэhэтэй болгохын тула тэрэнэй түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй ехэ худэлмэри Маркс, Энгельс, Ленин хэhэн байна. Тэдэнэй ашаар эстетикэ гээшэ уран hайханиие ойлгохо, ажабайдалые зохёон байгуулха тухай шудалдаг эрдэм болонхой. Марксистско-ленинскэ эстетикэ хадаа бодото ажабайдалай бүхы hайн hайхан үзэгдэлнүүдые шэнжэлдэг, искусствын, уран зохёолой бэелдэг жама ёhонуудые заадаг, арад түмэндэ гуа hайханиие, hайн hайханиие ойлгуулжа, сэгнэжэ hургадаг байна.

Манай коммунизм тээшэ дабшаха замда марксистско-ленинскэ эстетикын удха шанар улам ехэ боложо байнхай. Литература, искусство, культурын ехэ дэлисэтэйгээр хүгжэхын, совет хүн бүхэнэй шадабари хүсэлые үргэн дэлисэтэйгээр хүгжөөхын, тэдэнэй гуа hайханиие, бүхы hайн hайханиие ойлгохын, сэгнэхын ба бэе дээрээ үзэжэ жаргахын тула коммунис партимнай тон ехэ үүсхэл оролдолго гаргана.

Г. ШАЛЫГИН,
Зүүн-Сибириин культурын институдай багша.

УРАН ЗУРААША БА АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

Уран зурааша Цыден Гармаевич Гармаев республикын искусствын ажал ябуулагшадай нэгэниинь юм. Мүнөө үедэ нүхэр Гармаев Буряад түрэл оронойнгоо социалис худөө ажахые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ үнэн сэхээр, габшагай шангаар худэлжэ, алдар суута гараһан ажалай ветерануудай дүрэ зурагуудые олоор урлан бүтээжэ байдаг.

Тэдэ зурагуудайнь нэгые эндэ толилбобди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай Улхасаа нютагай анхан хада «Путь социализма» колхозой гэшүүн ябаһан (мүнөө «Юбилейный» совхоз), республикын эрхим ангуушадай нэгэн, модошо дархан Бадма Забарович Зодбоев. Энэ үбгэн нэгэнтэ бэшэ үнэтэ шагналда, һайшаал магтаалда хүртэһэн ажалай ветеран.

Мүнөө Бадма Забарович 80 наһатай. Гэбэшье ажалша бүхэриг энэ үбгэн табан пенсионертэй суг хамта түрэл нютагайнгаа эхин һургуулиин байшангые шэнээр барижа бодхоохо гэжэ шиидээд, ханынь модонуудые хайжа байна.

ХУДАЛДАГДАА ҺАА—ҺАЙН, ҮГЫ Һ…

Худэри-Сомоной номой магазин мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулагдажа баригданхай. Газаа талаһаань харахада, досоонишье ороходо аятай зохид, уужам һаруул. Тус магазинай баригдажа байхада, нютагайхидынь:

— Одоошье жаргаа гээшэбди. Ном, саарһа, карандаш абахын тула зуугаад модоной зайда оршодог Хяагта харайлгахаа болигдохонь,—гэжэ хөөрэлдэдэг һэн.

Теэд мүнөө номой шэнэ магазин нютагайхидай эрилтэ хүсэд хангажа шадана гү? Алга... Һургуулида ябажа байһан үхибүүдээ саарһа, номуудаар түгэс хангахын тула худэриинхид үнөөхил зандаа Хяагта гү, али Улаан-Үдэ заримдаа ошохо баатай болоно.

— Юундэ?.. Энэ асуудалда нютагайхид зүб харюу үгэжэ шададаггүй, харин номой магазинай наймаалагшада бүхы гомдолоо дуулгаад лэ үнгэрдэг.

Магазинине даагша Людмила Александровна Пронченкотой (наймаалагшаар худэлдэг) хөөрэлдэжэ байхадам, хорёод наһанай буряад басаган ороод:

— Байза, уран зохёолшо Даширабдан Батожабайн трилогиин гурбадахи ном ерээ гү? — гэжэ асууба.

— Үгы, үшөө ерээдүй байна. Хэблэлһээ гараа юм гү, али үгы юм гү—бү мэдэе. Харин буряад хэлэн дээрэ трилогиинь номууд бултаараа бии. Абаха гүт?—гэжэ наймаалагша урин зөөлэнөөр хандаба.

— Үгы-ы, би буряадаар уншажа шадахагүйб.

— Худэри-Сомоноймнай буряадуудай олонхинь буряад номуудаа абажа үгэдэггүй. Та өөрөө хаража байна бшуут. Би яахабиб,—гэжэ наймаалагша эхэнэрэй хэлэхэдэ аягүйрхэхэ, эшэхэшье ушар гараа бэлэй.

Буряад номууд худалдаанда үнэхөөрөөшье ехэ шархагаар ябана. Үни хада хэблэлһээ гараһан, мүн типографиин шэрэ бэедээ хүсэд шэнгээжэ үрдеэгүй шэнэ номуудай тэрэл хэбээрээ тагууд дээрэ гү, али склад соо хэбтэжэ, тооһо тортогто дарагдажа, хулганаанда химэлүүлжэ байхань харамтай. Жэшээнь, уран зохёолшод Н. Балданогой, Ц. Шагжинай, А. Балаевай, Ч-Р. Намжиловай, Ц-Ж. Жимбиевэй, Ш. Нимбуевай номууд эндэ бии. Сэхынь хэлэхэдэ, гансашье дээрэ дурсагдаһан зохёолшодой номууд бэшэ, харин Буряадаймнай уран зохёолшодой алинишье хирээндэ гаргуулһан номууд эндэ уншагшадаа олоногүй.

— Теэд юундэ һөөргэнь эльгээнэгүйбта?—гэжэ асуубаб.

Нүхэр Пронченко ээм мүрөө хабшасагаагаад, мүртэй юумэ хэлэбэгүй. Худэриин совхоз аймаг дотороо эгээ томо ажахынуудай нэгэн юм. Тус совхозой Алтай, Баян-Булаг, Дунгы нютагуудта ехэнхинь буряадууд ажаһуудаг. Магазинуудтань ороходо, буряад номууд оройдоо байхагүй, харин нэгэ хэдыхэн брошюра харагдаха юм. Тиихэдэ холын гүүртэ, отаранууд дээрэ худэлдэг малшад, хонишод буряад номуудые хэдышье уншаха дуратай һаа, даб дээрэ олохо аргагүй тулгардана. Ном абахын тула Худэри-Сомон ерэжэ байха сүлөөтэй саг заримдаа байхагүй.

Худэри-Сомон тосхон 460-аад үрхэтэ айлһаа бүридэнэ. Олонхидынь ород айлнууд, тиимэһээ һургуулиин үхибүүд буряад хэлэ үзэдэггүй.

— Теэд юундэ буряад номуудаа бригада, отара, гүүртэнүүдээр абаадажа наймаалнагүйбта,—гэжэ һонирхобоб.

— Гансаараа хайшан гэжэ ябахабиб. Үгайдхадаа хоёрдохи наймаалагшамни амарал… Энээхэнние дахуулжа… гүйш,—гэжэ дуугар… най буландахи п… һаршагануулжа һуу… тээшэ зангаба.

«Номууд худалд… һайн, үгы һаа—бара… раа бодолой худа… ямар үрэ дүн гара… сашье буряад номуу… шархагаар тарадагг… хэлэн дээрэ хэблэгдэ… мууд мүн баһа тооһ… рагдана. Таба мянг… сэнтэй номууд (худал… болиһон) мүнөө скл… лаатай, хулганаанда… баатай болоно. Тиих… рэгтэй номууд, мүн… үхибүүдэй үзэхэ хэр… то байхагүй.

«Буряадаар унша… гүйб...» гэжэ шалта… болёод, хүн зоной ду… олоор тараахын тула… худэлмэри ябуулха… тулажа ерээ. Теэд эн… рэгые хэн ударидаха… гээшэб?

М. О…
манай ту…

ФУТБОЛ

ШАНГА ТЭМСЭЛЭЙ УРДАХАНА...

Баруун тээхи дулаанай хизаарнууд тээһээ футболнай наашаа хоног бүри дүтэлжэ ябана. Тиин амаралтын үдэр республикымнай 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ шанга тэмсэлэй эхилһэн дохёогой үгтэхые футболдо олон мянган дуратайшуул тэсэжэ ядангяар хүлеэшэнхэй. Теэд энэньшье өөрын удхатай бшуу. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдымнай «Сэлэнгэ» анха түрүүшынхеэ «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ ороод, хэр зэргэ хүсэтэй байһанаа нютагайхидтаа харуулхань шуу. Сэхынь хэлэхэдэ, огто хүлеэгдээгүй илалта Фрунзе хотодо туйлажа, тэндэхи добтологшодоороо суутай «Алга» командые 2:1 гэһэн тоотойгоор диилээд байхадань, манай һонирхол бүришье дэбэрээ һааб даа. Удаань хоёр дахин—Чимкент, Усть-Каменогорскдо шүүгдэхэдэнь, урмамнай хухараашье һаа, найдалаа гээнгүй ябаһамнай хэндэшье ойлгосотой. «А» класста түрүүшынхеэ ороһон команда тэндэ үнинэй һуурижаһан, дүй дүршэл ехэтэй командануудта өөһэдынь поли дээрэ алдаашье гэлэй. Зүгөөр өөрын поли гэжэ бии ха юм. Нүгөө талаһаа — улаан-үдынхид «Сэлэнгынгээ» шэнэжэрһые үшөө хүсэд мэдэнэгүй, залуу футболистнуудай, бусад хотонуудһаа командада абтагшадай наадые үшөө хаража үзөөдүй байна ха юм. Тиимэһээл нэн түрүүн «Сэлэнгынгээ» футболистнуудай состав ажаглан харахамнай хуулита. Хэд байгша оной энэ харюусалга ехэтэй сезон соо республикымнай нэрэ хүндые хамгаалха юм ааб?

Нэн түрүүн—командамнай шэнэ тренертэй болоо. Дүшэн зургаа наһатай Виктор Матвеевич Киселев Эрхүүгэй областьдо яһала мэдээжэ, дүй дүршэлөөрөө суурхадаг тренер байһан юм. Дайнай урда тээ Волгоградай «Трактор» командада наадаһан, һүүлэй жэлнүүдтэ Ангарскын «Старт», Братскын «Пурсей», тэрэшэлэн ород хоккейгээр «А» класста наададаг Эрхүүгэй «Локомотив» командануудые яһала амжалтатайгаар толгойлһон намтартай. Энэ дүй дүршэлтэй тренер манай командатай «тааража», шадамараар хүтэлбэрилһэй гэжэ хүсэгдэнэ, юуб гэхэдэ, нёдондо Владивостогһоо ерэһэн Спакокукоцкий һайн юумэ хэхын оронддо, һаар юумэ хээд, сезоной түлэг соо «гомдоһон» нюур үзүүлээд, үгы болошоо һэн шуу. Тэрэнэй хойшолон командымнай түрүү һуури эзэлхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлээ. Командын тренер байһан Виктор Вампиловай начальнигаарнь томилогдоһон ушарые онсо һайшаамаар, юуб гэхэдэ, нимэ тушаал эзэлдэг «өөрын» хүн байхадаа тон найдамтай ха юм.

Нёдондо наадаһан футболистнууд сооһоо имагтал Валерий Люлько Игорь Ершов хоёр командаһаа гаража ошоо. Тиихэдээшье И. Ершов командын хоёрдохи состав гэхэ гү, али халаан болохо эдиршүүлые эрхимээр наадажа һургаха даабари абанхай.

Вратарьнууд — Вадим Титов, Александр Либуинд, Владимир Марченко. Хуушанаймнай танил, яһала найдамтайгаар наададаг Титовой хани болгогдожо Либуинд, Марченко гэгшэд Москва болон Черкассы хотонуудһаа уригдажа асарагдаа.

Хамгаалагшад—Сергей Аккуратов, Георгий Гаврилов, Александр Котельников. Виктор Синютин, Валерий Баранов, Виктор Орлов, Геннадий Паденков, Анатолий Дружинин, Владимир Косулин.

Дэмжэн хамгаалагшад—Дмитрий Бабич, Александр Бурлаченко, Леонид Галка, Василий Шантаков.

Добтологшод—Владимир Бабурин, Анатолий Жуйков, Юрий Изюмцев, Виктор Сенотрусов, Борис Крыласов, Анатолий Михнов, Александр Думнов, Михаил Карлушин.

Эдэ 30 нэрын олонхинь манай харагшадта танил байна, юуб гэхэдэ, нёдондоной составһаа гадуур манай хотын бусад коллективүүдһээ шэлжүүлэгдэһэн хэдэн залуу футболистнуудай нэрэнүүдтэй эндэ ушарнабди. Имагтал хэдыхэн футболистнууд Николаев болон Кировоград хотонуудһаа уригданхай. Ингэжэ нютагайнгаа футболистнуудта түшэглэжэ командаяа бүридхэһэн ушарай һайн, муунь байн гүйсэд дүүрэн харагдахал ааб даа. Хэды тиигэбэшье һаань, һайн үрэ дүнтэй байха бэзэ гэжэ этигэхэ хүсэл түрэнэ. Теэдшье бэлэдхэлэй сезоной үедэ Дунда Азиин командануудтай наадахадаа, эдир футболистнууднай муу бэшээр бэеэ харуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Сэлэнгэ» командын үмэнэ хэдэн харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Тэдэнь юуб гэбэл, «А» классай хоёрдохи бүлэг соо найдамтайгаар һуурижан үлэхын тула нааданайнгаа техникэ эрид дээшэлүүлхэ, хүсэ тамираа шангадхаха, эсэхэ сусахые мэдэнгүй наадаха хаба олохо, түргэн гүйжэ һураха шухала бшуу. Үшөө нэгэ тон шухала зүйл гэхэдэ, нааданайнгаа таарамжатай тактикые һунгажа, тэрэнээ алдуугүйгөөр хэрэглэн, амжалта туйлаха хэрэг болоно. Энэ бүгэдые бэелүүлгэдэнь манай футболистнуудта тон бага сагай үгтэһые хараадаа абажа, тренер шиидхэхы алхамуудые хэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, бусад командануудай «А» класста ороһоноо үнинэй мэдэнхэй, холын хараатайгаар бэлэдхэлээ ябуулжа эхилһэн һаа, «Сэлэнгымнай» дээдэ зиндаада оролгониинь бүри һаяшагай тодороо һэн ааб даа. Энэ ушарай хойшолонгые дары усадхаха, бэеэ зэһэн тулалдаанда орохо гээшэ гүнзэгы удха шанартай байгаа.

Футболистнуудай нааданда сэхэ хабаагүйшье һаа, харагшадта сэхэ хабаатай хэдэн зүйл дээрэ халташье һаань тогтоё. «Футбол-68» гэжэ номой урда жэлнүүдэйхидэ ороходоо һураггүй түргэн, саг хаһадаа гараһан ушарые амаршалмаар. Тэрэнэй автор Г. М. Сергеев ойлгосотой, тодо хэлээр «Сэлэнгэ» командын урда жэлнүүдэй амжалта хэрэгүүд тухай түүхэлэн бэшэхэ зуураа, мүнөөдэрэйнь эрхэ байдал, футболистнуудай туд тудан шадабари, мэргэжэл дээрэ тобшоор тогтоһониинь һайшаалтай. Футболистнуудай дүрэ зурагуудшье эндэ барлагданхай.

Манай республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион багтаамжа багатай болоод байһаниинь нюуса бэшэ. Урда жэлнүүдтэ һонирхолтой нааданай болоходо, дунда зэргээр 14 мянган хүниие багтаадаг стадиомнай халишоод байгша бэлэй. Тэрэниие үргэдхэхэ хүдэлмэри үнинэй эхилһэн нэрэтэй аад, ехэл удаанаар ябуулагдажа, мүнөөшье болотор дүүргэгдээгүй байһаар. Стадионой үргэдхэгдэхэдэ, 18 мянга үлүүтэй зон багтадаг болохо. Тиимэһээл энэ хүдэлмэри шууд ябуулха шухала болоһыень барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хараадаа абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Үшөө нэгэ зүйл. Нааданай түрүүшын кругай уулзалгануудые саг үргэлжэ хараха зондо зорюулагдажа гаргагдаһан абонементнэ книжкэнүүдые «Локомотив» гэжэ һайн дуранай спортивна бүлгэм гаргаад, наймаалжа эхилээ. Энэнь тон һайшаалтай, юуб гэхэдэ, абонемент абаһан хүн эгээл һайн—баруун болон зүүн трибунанууд дээрэ һуури эзэлхэ болоно бшуу. Энэ асуудалаар һонирхоһон хүн «96—37—55» гэһэн телефоноор хонходожо, һонирхоһон зүйлөө һуража абажа болохо.

...Амаралтын үдэр судьягай жэм бүүр зэдэлжэ, манай футболистнууд урагшаа дабшахань. Тэдэндэ али болохо амжалта хүсэе.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ХИЛЫН СААДАГАА…
ТЕЛЕФОН * ТЕЛЕГРАФ * РАДИ…

ООН-ой Генеральна Ассамблей

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн XXII сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэнь. Тиихэдэ ядерна зэбсэг тараахагүй тухай, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал, Баруун-Урда Африкын асуудал гэһэн зүбшэхэ зүйлэйнгөө гурбан шухала асуудал хаража үзэхэ юм.

Буу зэбсэг хурааха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитет ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорой проектые зохёоһон байна. Энээн тухай ООН-ой байшан соо эндэ тэндэ хөөрэлдөөнүүд сессиин нээгдэхын урда тээ болоно.

Ядерна зэбсэг тарааха али бүхы аргые хааһан энэ проектые һайшааха, баталха арга олгохоор договор баталха шухала гэжэ нэгэтэ бэшэ тоолодог байһан Генеральна Ассамблей хүсэд үндэһэн баримтатай.

Гэбэшье энэ договорто дурагүйлхэгшэдэй тэрэниие баталалгые удааруулха гэжэ найдадаг байһан дээрэһээ эсэргүүсэлтэ хэдэг байһыень обёоронгүй гаража болохогүй байна. Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай асуудал хаража үзэлгые Генеральна Ассамблейн XXIII ээлжээтэ сесси хүрэтэр хойшолуулбал «таарамжатай» гэһэн зэрэб эдэ үдэрнүүдтэ ООН-ой байшан соогуур тараагдадаг байһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ байна.

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор баталха һанамжые хэншье, ООН-ой дэргэдэхи ФРГ-гэй ажаглагшадшье элитээр буруушаадаггүй байха юм. Гэхэтэй хамта тэдэнэр договор баталалгые таһалдуулхын тулада оролдолго гаргажал байһаар.

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор иимэ зэбсэгтэй болоогүй гүрэнүүдэй ядерна хүсые амгалан ёһоор хэрэглэлгэдэ һаад ушаруулха гэһэн хэбэртэйгээр баталһан, энэ договорые һайшаан баталалгые хойшолуулха гэжэ дурадхаһан һануулгын бэшэгые ООН-ой гэшүүн оронуудай түлөөлэлгын зургаануудта Бразилиин правительство сессиин нээгдэхын урда тээхэнэ эльгээһэн байна.

Иимэрхүү мэдүүлгэ оройдоошье үндэһэ баримтагүй гэжэ һанагдахаар. Договорто хабаадагшад ядерна хүсэ амгалан ёһоор хэрэглэлгые хүгжөөхэ, ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдэй туйлаһан ядерна технологиие амгалан ёһоор хэрэглэхэ эрхэтэй гэжэ договорто оруулагдаһан статьянууд соо тусгаар заагдаһан байна бшуу.

Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор хүн түрэлтэндэ угаа шухала удха шанартай. Энээниие уласуудай хоорондын эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхые үнэн зүрхэнһөө хүсэгшэд бултадаа хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй байна.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн 22-дохи сесси апрелиин 24-дэ Нью-Йоркын сагаар 15 час 30 минутада дахяад хүдэлмэрилжэ оробо.

Ассамблейн түрүүлэгшэ Корнелиу Мэнеску сессиие нээхэдээ иигэжэ мэдээсээ. Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай асуудалые Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдээ. Удаань нэгэдэхи комитедэй һанамжа дурадхал Генеральна Ассамблейн пленарна заседаниин үзэмжэдэ табигдаха.

Баруун-Урда Африкын асуудал пленарна заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гээд Корнелиу Мэнеску мэдүүлээ.

Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхаха, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан ёһоной гуримшуулга хэхэ тухай асуудал хаража үзэхэ гурим сессиин үедэ тодорхойлогдохо. Энэ пункт зүбшэхэ зүйлдэ оруулагданхай зандаа үлэхэ гээд түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

ООН-до Маврикиие абаха тухай Аюулгүйн Соведэй һанамжа дурадхалые Ассамблей нэгэн дуугаар баталаа. Маврики ООН-ой 124-дэхи гэшүүн болобо.

Совет, Японой культурна харилсаа холбоон

ТОКИО. (ТАСС). Харилн оронуудтай хани барисаа, культурна холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай, «СССР — Япон» гэжэ бүлгэмэй болон «Япон — СССР» гэжэ бүлгэмэй хоорондо 1968 ондо культурна холбоо барисаа байгуулха түсэб апрелиин 24-дэ баталагдаа.

Делегацинуудые болон туристнуудые бэе бэедээ эльгээлсэхэ, совет болон япон арадуудай ажабайдалтай, соёл культуратай совет ба япон олониитые танилсуулха элдэб хэмжээ ябуулгануудай үргэн программа культурна харилсаа холбооной түсэбөөр хараалагдаһан байна.

„НЯН ЗАН“: США үгэдөө хүрэн…

ХАНОЙ. (ТАСС). «Даб дээрэхи холбоо байгуулха газарые шэлэн олохо асуудалаар США-гай правительствын үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргадаггүй байһандань дэлхэйн олониитэ, США-дахи олониитэ дураа гутана» гээд «Нян Зан» газетэ өөрынгөө политическэ тайлбари соо бэшэнэ.

США Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй политикаяа үргэлжэлүүлжэ байхадаа, өөрынгөө сэрэгэй ябуулгануудые зүбтүүлхэ ямаршье баримтануудые дурдажа шаданагүй. Т… намай асуудалаар С… тельство хэлэһэн үгэ… гэжэ яһала ойлгосото… тайлбари соо тэмдэгл…

Хойшо буляалдахая… дээрэхи холбоо байгу… гон Пном-Пениие гү, … шэлэн абахые зүбшөө… да вьетнам арад эр… «Нян Зан» газетэ он… нэ.

Канадын премьер-министрэй шиидхэб…

ЛОНДОН. (ТАСС). Парламентые тарааха, июниин 25-да бүгэдэ ниитын шэнэ һунгалта үнгэргэхэ тухай Канадын премьер-министр Пьер Эллиот Трюдо апрелиин 2… Энээн тухай Рейтер а… сэнэ.

Залуушуулай фестивальда эквадоро… бэлдэнэ

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Залуушуулай ба студентнүүдэй Софида болохо бүхэдэлхэйн IX фестивальда бэлэдхэл Эквадорто улам бүри үргэнөөр хэгдэжэ байна. Ороной залуушуулай, студентнүүдэй профсоюзуудай болон спортивна томо организацинууд апрелиин 27-до зүблөө үнгэргэжэ, фестивальда бэлдэхэ национальна комитедые байгуулха гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Эдэ организ… до Эквадорой универс… дентнүүдэй федераци, … линуудай һурагшадай… вадорой коммунис зал… боон, Христианско-… партиин, бусад зари… залуушуулай органи… соно.

США-да газар доро ядерна тэһэл… дахяад хэ…

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Невададахи туршалгын полигон дээрэ ядерна тэһэлэлгые газар доро США дахяад хэбэ гээд атомай хүсэнэй талаар комисси мэдээсэбэ.

Тэһэрэлгын хүсэн … һоо бага бэшэ байгаа.

Расова үймөөе шэрүүн шангаар да…

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Негрнүүдэй элитэ ехэ ударидагша Мартин Лютер Кингын харата муухайгаар алуулһанай һүүлээр США-да болоһон расова үймөөнэй үедэ 46 хүн алуулаа, 2.561 хүн шархатаа, 28.271 хүн арестовалагдаа. Энээн тухай США-гай юстициин министерство мэдээсэһэн байна.

Гэбэшье американ… шэрүүн шанга ханлал… тодоор гэршэлжэ үгэ… үшөөл хүсэд бэшэ ба… нүүд имагтал США-га… абтаа, тиихэдэ 125 г… буһалгаалһан байгаа …

Венесуэлын правительство тушаалһаа б…

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Венесуэлын правительствын бүхы состав апрелиин 23-да тушаалһаа буугаа гээд информационно агентствэнүүд Каракаһаа мэдээсэнэ. Венесуэлын президент Рауль Леони тушаалһаа буулгые зүбшөөбэшье, шэнэ правительствын томилогдотор өөһэдынгөө тушаалнуудта үлэхые… дые гүйһан байна.

Правительственна … раха тухай республика… тическа союз гэжэ па… һэнэй һүүлээр правител… зис болоһон байха юм.

Эквадорой полици зоргоороо аашала…

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Эквадорой Компартиин ЦК-гай орган болгошо «Пуэбло» гэжэ недели бүридэ гарадаг газетын редакцида Эквадорой полици добтолго хээ. Газетын хүдэлмэрилэгшэ, студентнүүдэй хүтэлбэрилэгшэ Вимпер Арройо арестовалагдаһан, хэблэгдэһэн материалнууд буляажа абтаһан байна.

Полициин зоргоор… эсэргүү буруушаал… дирекци засагаархидт… лициин эдэ ябуулга… мэтэй хүнүүдые харю… дуулха эрилтэ дирек…

Студентнүүдэй бур… дэнь полици Вимпер … сүлөөлһэн байна.

ЦАХИРАЙ ҺОНИН

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ШЭНЭ БАЙРА

Цахир тосхоной хэлхээ холбооной таһаг шэнэ байрада нүүбэ. Тэрэнь һаруул уужам сонхонуудтай, ажаллахада урматай болоо.

АВТОБУСООР ҺУРГУУЛИДАА...

«Победа» колхоз Цахир тосхонһоо арбаад модоной зайда оршодог юм. Тус колхозой олохон үхибүүд дурсагдагша зайда ябагаар ябажа, Цахирай дунда һургуулида һурадаг байгаа. Энэ бэрхэшээлыень хараадаа абажа, колхозой правлени Зэдын комбинадһаа автобус худалдажа абаад, мүнөө үхибүүдые зөөдэг болоо.

БАРИЛГАНУУД БОДОНО

Цахирта нёдондо жэлһээ эхилжэ колхоз хоорондын барилгын эмхи байгуулагдаһан юм. Тэрэнэй коллектив өөһэдынгөө хүдэлмэришэдые байрын гэрнүүдээр хангахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг. Жэшээлхэдэ, эндэ үнгэрэгшэ жэлдэ хоёр-хоёр байратай гурбан шэнэ гэр богонихон болзор соо баригдажа ашаглагдаа һэн. Мүнөө үедэ мүн лэ тус тустаа хоёр байратай хоёр гэр баригдажа байнхай.

Һаяар дүрбэн шэнэ гэрэй һуури татагдахаар хараалагдана.

Б. ШОЁНОВ.

Хори тосхон худар баруун тээһээнь ерэхэ замда харгын хойно, нарһан тужын захада гурбан дабхар томо сагаан байшан хүнэй анхарал татаадхидаг. Энэмнай—аймагай больницын шэнэ байшан гээшэ (зураг дээрэ). Эндэ нарайлалгын, хирургиин, доторой үбшэнэй отделенинүүд, рентгенкабинет, диагностикын лаборатори бии. Эдэнь мүнөө сагай медицинын техникын шухала аппаратура, түхеэрэлгэнүүдтэй.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЖҮНДЫН СТОЛДО

Столовонуудай трестын Саян столовын коллектив Майн 1-нэй һайндэрые угтуулан, элдэб амтан эдеэ бэлэдхэжэ байна. Эдеэ хоолой 22 предприяти тус столово хангаха.

Мүнөө үедэ дурсагдаһан столово һайндэрөөр зондо худалдагдаха эдеэ хоолой янза бүриин зүйл бэлэдхэнэ. Энэ коллектив абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Апрелиин 22-то эдеэ хоолой зүйл худалдаха 4 һарынгаа түсэб дүүргэһэн байха юм.

Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжадахи кулинарна отделениidэнь хүн зон олон. Тэндэ олон янзын буйлуулагдаһан ба болгогдоһон эдеэн—һайн сортын гурилаар баригдаһан халааша, шаанги, эһээбэри, шараһан элдэб загаһан, пельменэй фарш, татаһан мяхан, тахяа, нугаһа, галуунай мяхан, овощ гэхэ зэргэ хамта 50 зүйлэй продукт худалдагдана.

Һайндэрэй урда тээхи наймаан Октябрьска районой бусад гудамжануудтахи столово, буфедүүдтэ наймаалагдажа эхилэнхэй.

Д. КОЛМАКОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Улаан-Үдын 38-дахи һургуулиин үхибүүдэй уряалаар Буряадай ахамад уран зураашадай нэгэн Филипп Ильич Балдаев тэдэндэ айлшалжа, ехэ һонирхолтой уулзалга үнгэргэбэ.

Уулзалгын эхиндэ 8-дахи классай һурагша Люда Тарасова «Буряад литература ба поэзиин хүгжэлтэ» гэһэн темээр элидхэл хээ. 7-дохи классай һурагша Валерий Никитин уран зурааша ба уран зохёолшо Ф. И. Балдаевай творчество дээрэ тогтон үгэ хэлэбэ. Һүүлдэнь Ф. И. Балдаев өөрынгөө ажабайдал тухай тобшохоноор хөөрэжэ, шагнагшадай халуун анхарал татаба.

Ш. ЦЫДЕНЖАПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомдо. «Үһалууриин аша үрэ» гэһэн түрүү бэшэг. Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ болоһон партийна эдэбхитэдэй суглаан тухай мэдээсэл. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Һайшаалтай жэшээ» гэһэн А. Насыровай статья. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэһэнэй һүү… дай АССР-эй Верхов… Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһан… на хангалгын органу… лэй ойдо зорюулагдаһа… новай статья. А. Игу… респонденци. Хилын са… таһан мэдээсэлнүү…

Дүрбэдэхи хуудаһан… материал. Нютаг нют…

Редактор
Ц. Ц. ЦЫБ…

Манай адрес, телефон…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор… приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ред… 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретар… отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст… 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен… строительства—61-35, советского строительства и бы… культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—6… формации—34-05, общественная приёмная—56-62, … бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати … вете Министров БурАССР.

Н-01517. Зак. № …